

Narodna mesečna
25 Din, za tuzem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja co-
letno 96 Din, za
tuzemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izjaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Stanovski družabni red in demokracija

Ena od značilnosti v socialnem in političnem razvoju novejšega veka ni le v tem, da teži za odpravo razlik med stanovi, ki so svoj čas izvirale iz rojstva in pokolenja, ampak razjeda vedno bolj tudi organizem poklicnih stanov. Kapital in stroj sta nam prinesla nov gospodarski red, ki vedno bolj razkrajata naravno podane, organske vezi med ljudstvom, kakor so v prvi vrsti poklicni stanovi. Kapitalizem je razbil ogrado vertikalno zgrajene poklicne in družabne občestvenosti in jo nadomestil z razredno delitvijo med posedujočega posestnika in delavca nemaniha. Mesto poklicno deljenega dela, ki je slehernemu izpolnilo njegov poklic in njegovo življenje, je kapital s pomočjo stroja razkrojil delovni proces in obsodil delavca k vlogi brezdušnega kolesca v veliki delovni masineriji. Danes je delavec potisnjen brez moči in brez samostojnosti v umetno organiziran delovni mehanizem, ki mu je vzel ne le stan, ampak tudi poklic. Izrinjen iz starega družabnega reda se je delavec pričel na novo organizirati v socialno skupino, ki so jo imenovali — pač zato, da je dobila neko ime — IV. stan, čeprav v resnici ni nikakr stan več. V tem stanju se je delovnih mas polastil socializem in jim še globlje vcepil zavest, da niso stan, ampak samo razred razlaščenih proletarcev, katerih cilj je boriti se proti drugemu družabnemu razredu kapitalistov in izkoriščevalcev in se v končni zmagi, — ki je po Marxu neizogibna — polastiti njihovega kapitala in proizvodnih sredstev ter ustvariti »brezrazredno« družbo, kjer bo vladala vsesplošna socialna enakost in pravičnost.

Proti tej družabni razklanosti v dva sovrážna razreda se je z vsega početka boril katolicizem: teoretično, poudarjajoč nujno in usodno socialno povezanost vseh ljudskih plasti med seboj, in praktično z ustanavljanjem socialnih naprav in organizacij, ki naj bi na podlagi krščanske pravičnosti in solidarnosti zblížale razprte družabne razrede in premostile razredni egoizem. Pomemben mejnik pri tem socialnem prizadevanju Cerkve je vseskoar socialna okrožnica »Quadragesimo anno«, katere teziše je po mnenju krščanskih sociologov, pa tudi pripadnikov drugih svetovnih naziranj v smernicah, ki so dane za obnovo socialnega reda na podlagi stanov. Ključ po obnovi družabnega reda je prišel v zelo primernem času, ker je vedno bolj rastoča kriza kapitalizma in liberalnega, kapitalističnega gospodarstva potegnila s seboj v gospodarsko in socialno stisko tudi svojega otroka-marksizem z vsemi njegovimi širokorazpredenimi razrednimi organizacijami in razredno ideologijo.

Socializmu, mogli bi reči, tudi notranje gospodarskega razvoja našega časa, ki išče na razvalinah liberalnega kapitalističnega reda novih temeljev, stanovska družabna zamisel ne more biti neprikladna. Vstal pa je proti njej hud nasprotnik na političnem polju, češ, stanovski družabni red je nasproten demokraciji, ki jo je treba smatrati za največjo politično pridobitev XIX. in XX. stoletja. Po dokazi, pravijo, ni treba hoditi daleč: pogledite fašistično Italijo z njenimi korporacijami in narodno-socialistično Nemčijo, kako je uvedla svoje »državne stanove«, pa vidite, da je stanovski red istoveten z etatizmom in diktaturo privilegirane politične kaste, kakor jo poznajo vsi protidemokratski režimi.

Kaj naj na to odgovorimo, To, kar smo povedali že nešteto krat tukaj in drugod: »Stanovska država«, kakor jo uvaža in realizira fašizem, je groba potvorba stanovske misli in velika zgodovinska laž. Kajti fašizem po vsej svoji zamisli družbe in pojmovanju države za sprejem in vželenitev stanovskega družabnega reda v državo sploh ni sposoben, ker bi to pomenjalo nasprotje v bistvu stvari same.

Kaj je stan? Združba ljudi, ki jih skupno delo in zavest skupne odgovornosti družita pri izpolnjevanju kake socialne naloge. Vsak stan nam predstavlja neko svojsko družabno tvorbo, ki se uveljavlja v prostem prostoru, ki je med poedincem in skupnostjo, to je državo. Družabna funkcija, ki jo kdo vrši, določuje njegov stan. Način sodelovanja, ali je kdo na vodilnem ali podrejenem mestu, pri tem ni merodajen. Pač pa je odločilne važnosti, da posamični udje stanu med seboj ne le sodelujejo, kakor zahteva skupno delo, ampak drug za drugega tudi čutijo soodgovornost. Šele ta nevidna družabna vez soodgovornosti drug za drugega, ustvarja iz stanu eno celoto in ga druži v usodno skupnost z istimi stanovskimi interesi in nalogami.

Naravno pravna zavezanost vseh stanovskih tovarišev med seboj dobiva svoj vidni izraz v demokratski samoupravi stanov, kjer ne more biti nikake majoritacije ne od strani gospodarjev ne delavcev, ampak mora skupne stvari sporazumno obravnavati zastopstvo, v katerem sta obe stranki v enaki moči in številu zastopani. Ako takšno svobodno voljeno zastopstvo v sporu ne najde zadovoljive rešitve, odloča nadalje stanovsko razsodišče. Enakopravnost vseh članov istega stanu že v svojem bistvu izključuje, da bi smel en del prevladovati nad drugim. Brez tega osnovnega načela ni mogoče misliti na premostitve razredne miselnosti, ki danes ustvarja prepade in bojne fronte v istem stanu. Kdor bi to temeljno načelo stanovske samouprave hotel obiti s kakršnimkoli videzom enakopravnosti in le navidezne demokracije, bo za nekaj časa morda zunanji svet premočil z navidno trditvijo, da je »razredni boj odpravljene«, ki pa bo v resnici čim bolj pokrit, s tem večjo srditostjo ruval pod površino.

Stanovi pa nimajo le pravice do samouprave, ampak imajo kot naravne družbe v skupnem okviru, ki ga predstavlja država, vsak zase kot vezni družabni člen tudi svojo posebno nalogo. Prav radi tega imajo stanovi že po svoji bitnosti pravice, ki so prvotne, ki so naravne izvora in jih jim ni šele država dala. Ta bistvena okolščina mora določati tudi razmerje med državo in stanovi. Stanovi morajo biti dr-

Radost v Ženevi

Francija
Anglija

dve velesili v službi miru

Anglija prevzame policijsko nadzorstvo plebiscita v Posaarju — Francija pa bo v znak sprave takoj odpoklicala vse svoje polke od posaarske meje

Sir Anthony Eden

Ženeva, 6. dec. TG. Seja Sveta Zveze narodov, ki se je pečala z vprašanjem posaarskega plebiscita, je bila nepričakovano zanimiva. Razni delegati so znali držati tajnost o sklepih svojih vlad, tako, da so danes izjave nekaterih državnikov vzbudile senzacionalno pozornost in so učinkovale kot bombe. Delegati so prišli iz seje dvorane kot da prihajajo od zmagovitega boja, vsi nasmejani in dobre volje. V dolgih vtrah so se nato spravili v bavarsko pivnico, kjer so po stari navadi krepko zalili svojo dopoldnevno delo. Kaj se je zgodilo?

Sir Anthony Eden je v imenu angleške vlade med burnim ploskanjem naznanil, da se je njegova vlada odločila, da pošlje na povelje Sveta Zveze narodov varnostne čete v Posaarje, da tam vzdržujejo red med plebiscitom. Eden je izjavil, da je lepo biti pripravljen na nered, toda kadar izbruhnejo, je že prepozno. Boljše je, neredu onemogočiti s tem, da so vojaške čete že takoj na licu mesta. — Za njim se je dvignil italijanski delegat Aloisi, ki je izjavil, da bodo tudi italijanske čete spremljale angleško vojsko, na kar sta Češkoslovaška in Rusija izjavili, da sta tudi pripravljene poslati manjše vojaške odrede, če tako želi in zapove Zveza narodov. V dvorani je nastalo veselo križanje in ploskanje. Eden od diplomatov se je izrazil, da je šele sedaj Anglija vstopila v Zvezo narodov, medtem ko je neki drugi zavpil po dvorani: »To je tista mednarodna policija, na katero smo že tako dolgo čakali!« Od vseh strani so prihajali diplomati in stiskali roko angleškemu delegatu, ki je čestitke dostojanstveno sprejemal.

Zahteve nemških generalov

Poljska je za nemško vojsko - breme

Generali zahtevajo obnovo zveze s sovjetsko Rusijo in Italijo

Pariz, 6. dec. b. Tukajšnja revija »Vue priobčuje v celoti spomenice, ki so jo podpisali nemški generali in jo poslali predsedniku Hindenburgu nekaj dni po 30. junjskem pokolu. V tej spomenici popisujejo generali natančno, kako je bil general Schleicher umorjen po nalogu Göringa po nekem policistu Weberju. V nadaljnjem zahtevajo generali, da je treba nemško zunanjo politiko popolnoma preusmeriti. »Proti dvema frontama se istočasno ne moremo boriti, pravijo generali in zahtevajo, da se naj Nemčija zopet potruži za

žavi kot splošni okvirni družbi podrejeni, vendar pa morajo imeti pravico, da so v svojih stanovskih stvareh samostojni in da se po svojih stanovskih zakonih samoupravljajo. Pri teži ne ravnajo radi kake pooblastilne moči, ki jim jo je šele odstopila država, ampak je ta njih oblast utemeljena v naravnem zakonu, ker le na ta način najboljše služijo skupni blaginji.

Z eno besedo: stanovsko urejene družbe, ki ne bi bila naznotraj in nazven izrazito demokratske narave in ki ne bi priznavala svobodne osebnosti, si ne moremo misliti. Vse drugo je potvorba. Kajti prava stanovska miselnost je le tam mogoča, kjer je slehernemu članu poedincu priznana in zajamčena enakopravnost in osebna čast, kjer se delu, posebej še ročnemu delu priznava osebna in družabna vrednost in kjer se poedini stanovi ne smatrajo za socialno višje stoječe kaste, ampak kot sestavni organizmi ene in iste družbe.

Ako pogledamo sedaj fašizem, je na prvi pogled jasno, da ne izpolni niti enega pogoja za oživitvenje stanovskega družabnega reda. Ne da bi se spuščali v podrobna razmišljanja, poudarimo le glavno: Vsak fašizem je to-

Toda s tem še ni bilo konec senzacij. Naenkrat se je dvignil francoski zunanji minister Laval, ki je sredi največje tišine izjavil, da Francija ne bo pošiljala nobenih čet v Posaarje in da bo tudi tiste čete, ki so zbrane na posaarski meji še iz časov Barthouja, odpoklicala, ker Francija ne mara napravljati vtisa, da moli svoje bajonete čez mejo in z njimi sili posaarsko prebivalstvo, naj zanjo glasuje. Francija in Nemčija, ki sta v Posaarju sporni stranki, naj se ne vmešavata na noben način, da bi vplivali na svobodno odločitev ljudstva samega. Anglija in Italija sta nevtralni državi in pripada torej njima in drugim, če bo treba, da vzdržujeta red v plebiscitnem ozemlju. To je najidealnejša rešitev vseh težav. — Izjava francoskega zunanjega ministra je v krogih

francoskih časnikarjev sprožila mrmranje, ki ga je pa takoj zadušilo veselje, ki je nastalo v dvorani. Zopet gneča okrog zunanjega ministra Laval, zopet čestitke!

Tako gladkega izida tega trnjevega vprašanja nismo pričakovali. Nekaj se je slutilo, ker so delegati tako nervozno iskali še davi zveze s svojimi vladami. Italijan Aloisi je celo uro čakal na zvezo z Mussolinijem in je ves ožarjen prišel iz telefonske celice, ker je dobil povoljen odgovor. Tudi Laval se je davi razgovarjal s Parizom in menda tudi z nekim nemškim opazovalcem, ki se neuradno skriva v Ženevi.

Slednjič so naročil baronu Aloisiju, naj obvesti uradno berlinsko vlado o sklepu. Italijan je to takoj storil, kar je še bolj povečalo njegovo dobro razpoloženje.

Anglež - poročevalec o naši pritožbi

Francija pripravlja Madjare na to, da bodo — pokarani

Glede jugoslovanske pritožbe se danes ni ničesar bistvenega spremenilo. Na koncu seje Sveta ZN je angleški delegat Sir Anthony Eden izjavil, da ima dovoljenje od svoje vlade, da sprejme mesto poročevalca o jugoslovanski pritožbi. S tem, da je Anglija vzela v roke to stvar, tako zatrjujejo tukaj, so podana vsa jamstva, da bo pravici zadoščeno, a da so izključene vsake vojne zmešnjave. Eden je svoje dni kot svoje osebno mnenje izrazil željo, da bi se jugoslovanska pritožba posplošila na vse države, kjer so prebivali teroristi, ki so odgovorni za marsejski atentat, ker bi na ta način bilo lažje predložiti sklenitev mednarodne pogodbe. Ni znano, če je Eden še vedno istega mnenja tudi sedaj,

ko je uradno prevzel mesto razsodnika. Toliko lahko rečemo, da je prvotni angleški predlog, da naj Zveza narodov na splošno pokara vse zarotnike in nato preide na razglabljanje o sredstvih v boju proti mednarodnemu terorizmu, za Jugoslavijo in za njene dve zavezniici nesprejemljiv, ker ni zadostne zadoščenosti.

Zanimivo je v tej zvezi, da je francoski poslanik v Budimpešti dobil nalog, naj previdno pripravi Gumbösa na to, da bo madjarska vlada od Sveta Zveze narodov pokarana, in da se tudi od francoske strani delajo poskusi pri Mali zvezi, naj se pritožba, ki je naperjena le proti Madjarski, posploši in razširi tudi na druge države.

Dan samih senzacij Podpis nove rusko-francoske pogodbe

Ženeva, 6. decembra. c. Ženeva je še danes vsa pod ugodnim vtisom včerajšnjih zaključkov glede sporazumne rešitve vseh problemov, ki se tičejo organizacije posaarskega plebiscita. Ne samo v Ženevi, ampak tudi v Berlinu je zadovoljstvo splošno in to zadovoljno gledanje Berlina na delo v Ženevi se opaža v vseh nemških krogih, ki so prišli na to zasedanje Sveta Zveze narodov. Splošno se opaža, da Nemčija še nikdar po svojem izstopu ni bila tako blizu Zvezi narodov, kakor tokrat. Posebno se poudarja, da je Berlin popolnoma zadovoljen z organizacijo policije v Posarju in smatra, da je Zveza narodov sijajno dokazala svojo nepristranost v obravnavanju posaarskega vprašanja.

To zadovoljstvo se je danes dopoldne pokazalo tudi na zasedanju sveta Zveze narodov. Svet se je sestel k seji v veliki dvorani na Wilsonovem obrežju in sicer v dvorani, kjer za sedala glavna komisija razorožitvene konference. Sejo je otvoril predsednik sveta dr. Beneš in podal takoj besedo poročevalcu, ki je nato prebral poročilo odbora trojice o posaarskem plebiscitu. Po tem sporazumu, ki je bil sklenjen v Parizu, je poročevalec še prečital zadevne zaključke Zveze narodov.

Takoj nato se je dvignil predsednik Beneš in imel daljši govor o doseženem sporazumu. Izjavil je, da je silno vesel, da lahko danes kot predsednik Zveze narodov ugotovi, da je Zveza narodov doživela velik uspeh. Pomagala je razvozlati enega najtežjih problemov, ki bi mogli nevarno rušiti mir v Evropi. Zato čestita Zvezi narodov k temu važnemu uspehu. Beneš pa ni hotel ostati samo pri apološki Zvezi narodov. Izjavil je, da smatra za potrebno, da se s svojega mesta kot predsednik Zveze narodov zahvali Franciji in Nemčiji za njuno popustljivost. Kot predsednik Zveze narodov izjavlja, da smatra doseženi sporazum za zrno, iz katerega bo zrastle lepo drevo nemško-francoskega sporazuma. Pri tem delu se je pa na vseh straneh jasno pokazalo, da hočejo vsi skupno delati z vso dobro voljo za mir med narodi. Zveza narodov je srečna, da lahko ugotovi to v časih, ki hočejo dokazovati ravno nasprotno. Nato je bila dopoldanska seja zaključena.

Po seji so se takoj začeli nadaljevati razgovori o vseh problemih, ki so na dnevnem redu. Veliko senzacijo je vzbudila vest, da sta danes Litvinov in Laval sprejela predhodni sporazum med sovjetsko Rusijo in Francijo, s katerim se obe državi obvezujeta, da ne bosta do sprejetja vzhodnega pakta z nobeno državo sklenili nobene politične pogodbe. Ta vest je silno nenavadna. Dokazuje namreč to, da se je Francija spustila že tako daleč v zavezništvo s sovjetsko Rusijo, da si hoče celo vezati roke najbrž celo napram Nemčiji in Poljski. Vse to pa ne more biti plod trenutnega političnega dela v Ženevi. Vse to je moralo biti že pripravljeno doma v ministrstvih in je zato tembolj zanimivo, kako daleč je že napredovala francoska politika zavezništva in kakšna določila mora še vseovati.

Kanya mesto Eckhardta

Ženeva, 6. dec. m. Stalni delegat Madjarske pri Zvezi narodov Taszi je danes dopoldne obvestil glavnega tajnika Zveze narodov Avenola, da bo ob priliki razprave o jugoslovanski spomenici proti Madjarski pred Svetom Zveze narodov zastopal Madjarsko madjarski zunanji minister Koloman Kanya.

talitaren, stoječ na stališču, da je država »pravda in nekaj absolutnega, spriču katere so poedinci in skupine le relativne vrednosti« (Mussolini). Vsemogočena država je v fašizmu izvor nafrtu koristolite. Generali se v spomenici izražajo skrajno nepovoljno o vporabljenosti poljske armade in trdijo, »da je Poljska kot zaveznica samo breme za nemško vojsko, nimajo pa od nje nobene koristi.

va in pospešuje, kar po naravi itak skupaj spada. Toda zgolj s silo zakonov in oblasti se stanovskega reda, ki bi bil res živ organizem, prav tako nikdar ne bo dalo doseči, kakor e komunistično diktaturo ne brezrazredne družbe.

Cilj stanovske ureditve družbe je omogočiti poedincu, da bo čim popolnejše razvil svoje zmožnosti in jih postavil v korist občestvenosti. Stanovi so torej naravna in potrebna vez med družbo (državo) in poedincem. Stanovska ureditev harmonično veže nikdar mirujočo dinamiko, ki vlada med stremiljenjem po svobodi in avtoriteti. Zato je najmočnejši jezik proti socializmu, oz. kolektivizmu in proti liberalističnemu individualizmu. Zato ima v teh dveh socialnih skrajnostih tudi svoje najhujše nasprotnike.

Seveda bodo stanovi svojo socialno nalogo izpolnili le, če bodo osnovani na načelih, kakor smo jih v glavnih obrisih zgoraj podali. Drugače so korporacije lahko samo druga oblika državnega socializma ali pa individualizma gotovih privilegiranih stanov in denarnih skupin. Eno kot drugo pa je grda potvorba stanovske družabne zamisli. Drin.

Včerajšnja seja v Ženevi

Nemčija sprejela posaarski mir

Ženeva, 6. decembra. c. Zvečer se je izvedelo za vsebino nemškega odgovora na sporazum, ki ga je izdelal Svet trojice in ki je bil sprejet na seji Sveta Zveze narodov danes dopoldne. V tem odgovoru, ki ga je nemški generalni konzul predal baronu Aloisiju, izjavlja von Neurath, da sicer Nemčija misli, da v Posaarju ni treba za plebiscit okrepiti mednarodne policije, vendar pa hoče tudi sama sodelovati pri vsem, kar hoče zagotoviti miren razvoj plebiscita. Zato Nemčija v vsem obsegu sprejema določila tega sporazuma. Nemčija samo želi, da bi bil čas, v katerem bo delovala mednarodna policija v Posaarju, čim krajši, in da bi bilo določeno, kdaj bo policija zapustila Posaarje. Nemški odgovor pravi tudi, da bi bila ta policija sestavljena samo iz angleških in italijanskih čet, kvečjemu še nekaj holandskih redarjev bi moglo sodelovati. Na koncu pa izjavlja odgovor von Neuratha, da je Nemčija zadovoljna, da lahko s celo Evropo sodeluje pri mirni rešitvi posaarskega vprašanja.

Danes se začne razprava o pritožbi

Ženeva, 6. decembra. c. Komaj je bilo odpravljeno z dnevnega reda vprašanje Posaarja, že se je začelo na hodnikih Zveze narodov širiti silno zanimanje za jutrišnje debate o jugoslovanski spomenici. V večernih urah smo zvedeli za te-le podrobnosti jutrišnje debate pred Svetom Zveze narodov:

Svet Zveze narodov se bo najprej sestel h kratki tajni seji, na kateri se bo ugotovilo ves postopek debate. Takoj nato se bo začela javna seja, na kateri bo najprej govoril jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtič. Takoj za njim bo govoril romunski zunanji minister Nikolaj Titulescu in nato češkoslovaški zunanji minister dr. Edvard Beneš. Vsi trije bodo tako enotno nastopili proti Madjarski in njeni politiki. Vsi trije bodo v imenu Male zveze ozigovali del mednarodnega terorizma, ki je užival podporo Madjar-

ske. Takoj nato bo dobil besedo bar. Kanya, ki bo obrazložil spomenico svoje vlade. — Nato bo govoril francoski zunanji minister Laval, za njim lord Eden in pa sovjetski zunanji minister Litvinov. Po teh govorih bo najbrž takoj imenovan lord Eden za poročevalca, a njemu bo dodeljen delegat ene manjših članic Zveze narodov.

Ironija!

Ženeva, 6. dec. c. Takoj po seji Sveta Zveze narodov se je v hodnikih Zveze narodov začelo govoriti o jutrišnji debati o jugoslovanski spomenici. V splošnem se je opazilo, da se položaj obravnava zelo vedro in z velikim optimizmom. Tudi pred sejo Sveta bo dr. Eckhardt predložil madjarsko protispomenico. Danes je dr. Eckhardt zopet sprejel časnikarje in jim izjavil, da bo ton madjarske spomenice zelo pomirljiv. Dr. Eckhardt je izjavil, da bo Madjarska šla tako daleč, da bo priznala, da so nekateri uradniki in policijski nastavljenici premalo pazili na delo teroristov na Madjarskem. Torej bodo Madjari zvalili krivdo na podrejene uradnike, ki so morali ubogati navodilom svojih predstojnikov. Ironija!

Posvet Male zveze

Ženeva, 6. dec. AA. Danes so se sestali na konferenci zunanji ministri držav Male zveze.

Tudi glas iz Poljske

Varšava, 5. dec. AA. List »Kurier Lodzski« prinaša članek pod naslovom »Madjarska pred ženevskim sodiščem«. V tem članku trdi pisec, da se madjarsko stališče ne v moralnem, ne v političnem pogledu ne da zagovarjati, zato bo njen poraz toliko strašnejši. Dalje naglašajo, da Madjarske tudi njeni najbližji prijatelji ne morejo obraniti pred jugoslovansko obtožbo, ki je v Ženevi napravila ogromen vtis. Madjarsko diplomacija se je v svoji obrambi posluževala slabe taktike, ko je hotela v mednarodni škandal, ki ga je sama vprizorila, zaplesti še druge države.

Počasi, korak za korakom

Heimwehr boža Nemčijo

Tisk mora o Posaarju in glede razorožitve pisati za Nemčijo

Zürich, 6. dec. b. Dunajski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« tako-le opisuje popuščanje napetosti med Avstrijo in Nemčijo, ki ga opazamo zadnje čase:

Istotčasno, ko je italijansko posredovanje med Francijo in Nemčijo beležilo velik uspeh glede Posaarja, opazamo iste znake tudi med Dunajem in Berlinom. Prekrat je zaenkrat samo čisto časopisnega značaja in je prvič prišel do izraza v govoru policijskega ravnatelja za Gor. Avstrijsko grofa Revertera (ki je tudi deželni vodja Heimwehra), kjer se je odločno izjavil za nemško stališče v posaarskem vprašanju. V nedeljo in v ponedeljek smo opazili isti prevrat tudi v vladi sami in sicer čisto določeno na pritisk Italije. Dodaj se avstrijski vladi krogi razumeli, da se Nemčija napram Avstriji drži tako pametno le vsled skrb, ki jih ima v Posaarju. Tudi so mnogi želeli, da bi bila Nemčija v Posaarju poražena. Naenkrat, kar čez noč se je to stališče spremenilo in Avstrija je nenadoma dala vedeti, da stoji, kar se tiče Posaarja, rano ob rami z nemškimi težnjami. Sicer je že nekaj tednov znano, da je italijanska diplomacija dobila nalog podpirati Nemčijo v posaarskem plebiscitu, vendar pa je ta nenadna sprememba dunajske politike izvala presenečenje. Tukaj trdijo, da se je Italija zblala poslednje dejstva, da nemška vlada z vso silo podpira jugoslovansko pritožbo v zvezi z marsejskim atentatom in je pritisnula na Avstrijo, da malo bolj vidno poka-

že, da stoji ob Nemčiji v vprašanju, ki zadeva njeno narodno fast.

Tudi notranjepolitično ima ta preobrat svoj pomen. V sedanjem vladnem dvoživstvu so nasledniki kršćanskih socialcev bolj čisti Avstrijci, kot pa Heimwehr, kamor se drenjajo vsi svobodni-selci in nekdanji vsenemci, in ki je za zblizanje s hitlerjevsko Nemčijo. Torej pomeni ta preokret notranjepolitično gledano, zmago Heimwehra nad svojimi neželjenimi sotrudniki.

Te dni smo dobili še nove dokaze za olajšanje odnosov med Avstrijo in Nemčijo in sicer v pogledu razorožitve. Avstrijsko časopisje je dobilo, poleg posaarskih še druge smernice, po katerih ne sme več poročati o oboroževanju Nemčije, niti objavljati o tem izjav inozemskih listov. Avstrija meni, da bo s podpiranjem Nemčije dosegla tudi zase in za Madjarsko svobodo v oboroževanju, kakor hitro bo priznana Nemčiji.

Preokret v dveh važnih evropskih vprašanjih, ki smo ga beležili v Avstriji, je odsev Mussolinijeve taktike in za to ne dovoljuje, da bi iz njih sklepali na kakšne velike spremembe v odnosih med Avstrijo in Nemčijo. Očitno hoče Italija pokazati, da je sicer v vprašanju avstrijske neodvisnosti nevladljiva, da pa je pripravljena ustraviti vsaj omejene interese skupnosti z Nemčijo, da bi jo odtegnila od zblizanja z balkanskimi državami.

Hitler obišče Pariz?

London, 6. dec. b. V tujakšnjih krogih so preplečani, da bo takoj po saarskem plebiscitu odpoval nemški državni predsednik Hitler v Pariz, kjer se bo sestel s francoskim zunanjim ministrom Lavalom in tudi z ministrskim predsednikom Plandinom. Hitlerja bo spremljal na potovanju zunanji minister von Neurath, s francoske strani je, kakor se trdi, že izdelan program, ki se bo ob tej priliki promitil. Izdelal ga je ravnatelj zunanje ministrstva Leger. Ta program je poslan francoskemu poslaniku v Berlinu Francois Poncetju, da izvrši vse potrebne priprave. Prav tako se poroča iz Pariza, da bodo francosko-italijanska pogajanja napredovala, tako, da se Lavalovo potovanje v Rim lahko pričakuje takoj po novem letu, pri kateri priliki se bo podpisal tudi francosko-italijanski kolonialni sporazum. Takoj, ko se konča jugoslovansko-madjarski spor, odpuštuje tudi češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš v Rim.

Hitlerjevsko čiščenje

Monakovo, 6. dec. b. Ostavka dr. Furtwänglerja zavzema vedno večji obseg. Sedaj so demisijski-rani še glasbeni ravnatelj Kleider, glavni glasbeni ravnatelj Knapperbusch, kakor tudi predsednik državne glasbene zbornice Richard Strauss. General Göring je sicer odločil demisijsko Kleiderja, ki pa je vztrajal na svojem etališču in dejal, da bo spomladi, ko mu poteče pogodba, absolutno odstopil. Kot vzrok ostavke dr. Furtwänglerja se navaja, da ni hotel odpušiti prvega violonista berlinske Filharmonije Goldbergerja, ki je žid, zaradi česar so ga SA oddelki neprestano napadali, tako, da je moral končno pobegniti na Holandsko. Nacionalisti pa so zahtevali dalje od njega, da odpusti tudi svojo tajnico dr. Geismannovo, ki je židinja. Furtwängler ni hotel ugoditi nobeni želji narodnih socialistov in se je raje sam umaknil.

Švicarski kanton prosi Moskvo...

Ženeva, 6. dec. c. Kakor znamo, je večina deželne vlade v kantonu Ženeva socialistična, in tej vladi predseduje znani Nicole, ki je lansko leto organiziral krvav upor v Ženevi. Deželna vlada pa je zadnji čas prišla v velike finančne težave in je osrednjemu vladu v Bernu zaprosila za finančno pomoč. Ker te pomoči vlada v Bernu ne mara dati Nicolovi vladi, se je ta sedaj obrnila na Moskvo in tam zaprosila za pomoč.

Najnovejši portret ljudske države

Ne vemo po kakšnih nagibih je »Jutro« v svoji številki od 5. decembra objavilo članek, v katerem učen pisec, zavračajoč fašizem, kolektivizem in »klerikalni« korporativizem, slika svoj, oziroma »Jutro« ideal prave ljudske države ali z grško besedo: demokracije. Razume se, da je čitalci jako radovedni, kako prava ljudska država v »Jutrovem« kroju izgleda, tem bolj, ker avtor, kakor sam poudarja, to svojo sliko naslanja na vsa dosedanja dognanja znanosti in izkušnje in na izsledke biologije, filozofije in politične metalizike. Po dosedanjem pojmovanju, ki ga je menda prvič formuliral ameriška ustava pred kakšnim poldrugim stoletjem, je demokracija vladavina tista, v kateri se vlada v sporazumu z vladanini, to je z ljudstvom. Le-to izraža svojo voljo po svobodno izvoljenem parlamentu, v katerem je zastopan ves narod kot živ politični organizem, kakršen dejansko je, živi in se razvija — torej z vsemi svojimi političnimi stremljenji, ki se po parlamentarnem ustroju spravljajo v soglasje in uravnovešajo. Drugače bi ljudskega zastopstva sploh ne bilo treba in bi bilo najbolje, če bi bili evropski narodi ostali pri sistemu, s katerim vladajo na primer indski maharadže ali abesinski negusi, kar je na vsak način najbolj enostavno. Človek bi mislil, da tudi »Jutro« člankar vsaj v teh bistvenih oziirih soglasja z demokracijo, ako že piše o tem, kakšna je oziroma bodi »pravi ljudska država«, v kateri mora pač imeti glavno besedo ljudstvo, ne pa kakšno osebo ali strankarsko samovladstvo.

Pa ne! Znanstveni ter biološki izsledki in izkušnje so »Jutrovemu« uvodničarju privedle do čisto drugih zaključkov, ki so demokraciji popolnoma nasprotni. On kraikomalo ne priznava niti osnovnih pravic vsakega posameznika, ki izvrirajo iz človekove narave same in so mu samozakonito, neodvisno od kogarkoli in od česarkoli svoje, predvsem ne pravice svobodne politične opredelitve po lastnem prepričanju, kar pač pomeni načelno zanikanje demokracije. Zakaj on pozna samo unitaristično, centralistično in totalitarno državo, iz katere edino izhajajo vse pravice in dolžnosti posameznika — torej goli in čisti fašizem ali pa boljševidem (ki ju sicer načeloma odklanja) in zato odredka pravico do obstoja vsem političnim strankam sploh, oziroma jo priznava eni sami »močni stranki«, eni sami volji in enemu samemu duhu, ki edini državo predstavlja. To je, kakor smo že rekli, absolutizem, kakršen je vladal pri Mongolih ali pa danes pod Stalinom, Mussolinijem ali pod nemškimi kljukokrižarji, ki enako kakor »Jutro« politični metafizik ne pozna in ne priznava nobenih takó »mehaničnih, umetelnih in kompliciranih metod«, kakor jih rabi demokracija, ampak vladajo sami, brez vsakega sporazuma z vladanini, kakor sami hočejo, oziroma, kakor hoče njihova edinstvena, samovladajoča in samoodločujoča stranka ali partija. Posamezniku, ki je mogoče drugačnega naziranja, ne ostane od njegovih naravnih svobodnih po »Jutrova« globokomni opredelitvi ničesar drugega kakor zavest, da je »povzdignjen po vitalni sili, ki polje po bistvu zdravega kmetijskega in delovnega ljudstva« — gorje mu pa, če bi to vitalno silo v državi, kakor si jo zanišlja »Jutro« uvodničar, hotel praktično in faktično v nasprotju z edino vladajočo in edino upravičeno voljo samo in edino vladajoče stranke kakorkoli že udeleževati.

»Jutrova« člankar sicer meni, da je odkril rešilno idejo, ki bo sploh odstranila ali onemogočila vekoviti spor med hoteljem posameznika in voljo skupnosti, toda kljub temu, da bi taka iznajdba bila v resnici epohalna, ker bi nas namah prestavila naravnosti v stanje izgubljenega raja na zemlji, žalibog »Jutrovemu« uvodničarju ne moremo priznati te zasluge. Zakaj ideja popolnega edinstva med vsemi člani naroda in države je in ostane na

tej zemlji žal samo neuresničljiv zahtevek, idealen umisek, s katerim realen državnik ne more računati, ampak more kvečjemu le svoj ali svoje stranke politični program proglasiti za »skupno voljo edinstvenega naroda«, ki jo bo potem moral, če treba, tudi s silo izvajati.

Pisec nam bo sam priznal, da je ta neobhodna praktična posledica iz njegovega nazora, ki nujno vede do absolutizma enega ali ene frakcije, naravnost polarno nasprotje demokracije, ki je nastala baš zato, da se izognemo nasilju, tiraniji ali absolutizmu. Ljudje pač niso mravlje ali Kartezijeve »avtomatične živali«, ki bi jim bila ena sama volja po slepo in nepogrešljivo delujočemu nagonu vložena v naravo, ampak ima vsak svojo svobodno voljo, svoj svobodni akcijski radij in narod je organizem najrazličnejših nazorov, stremljenj, struj in strank. Demokracija v našem smislu kot sad prizadevanja najprosvetljenejših duhov Evrope od starih Grkov do Angležev in Francozov, je baš na podlagi tega spoznanja vznikla kot sistem, po katerem naj se skupni blagor dosega po harmoničnem sodelovanju raznolikih delov ljudskega organizma, ki svojim različnim silam in stremljenjem najdejo pravo ravnotežje v parlamentarnem razpravljanju in večinski odločbi, v kateri vsaj redno tudi kvaliteta in moralna pravilnejša odločitev igra odločilno vlogo in se uveljavlja. Drugače izhoda, ako naj se ognemu osebnemu ali enostrankarskemu absolutizmu, naj bo »buržujski« ali »proletarski«, ni. »Jutrova« prava ljudska vlada pa je mogoča samo, če bi se posrečilo iz ljudi napraviti lutke električnega teatra, ki bi vse misle, čutili in hotele eno, kakor se jim ukaže ali nalaga po pritisku na stikalo.

To bi bil v resnici jako umetelen mehanizem, na vsak način veliko umetelnejši nego je demokracija ali stanovski korporativizem, katerega je »Jutro« uvodničar, ne vemo zakaj, posebno vzel na piko! On pravi, da ta korporativizem zahteva drag birokratičen aparat, je pa očitno pozabil, da bi njegova unitaristična centralistična država, v kateri bi ena sama volja morala urejati vse politično, gospodarsko in kulturno življenje, izločevati vsak avtonomen individualen gibljaj in vsako posamezno nasprotno hotenje ter vsa različna in nasprotna teženja od zgoraj usmeriti v en sam cilj (ker bi se sicer ves državni stroj ustavil in pokvaril), predstavljala bržčas prav tako drag aparat, kakor je Mussolinijeva ali Hitlerjeva korporacijska država. Saj je bila in je že liberalna centralistična država brez vsakih gospodarskih korporacij proketo drag stroj in oklep njene birokracije kaj kompliciran (če se poslužimo piscevih besed)! Pisec pa bi moral tudi ločiti stanovski družabni zamisel papežev okrožnice od tiste spake, ki jo je naredil iz nje oni absolutni etatizem, kakor ga v svojem članku zagovarja on sam. Zakaj, če bi ljudstvo v resnično demokratičnem smislu svoje gospodarske zadeve urejalo samo po svojih lastnih avtonomnih zastopstvih, kar je temeljna misel Quadragesimo anno, bi to ne bil tako drag aparat kakor je italijanski fašistični in avstrijski vsedržavni korporativizem, boljše rečeno lažikorporativizem od državnega centra absolutistično urejevanega stanovskega mehanizma.

»Jutrova« uvodničar obeta, da nam bo svoj izvirni državni zamisel, kojega pozitivni del je vsekar izpadel zelo bomo, razčlenjal v prihodnjem članku. Mi ga bomo vsekar pazljivo brali, medtem pa že vnaprej, da pisec ne bo izlepa iz našel sistema, kakor bi preko sedanje demokracije dejansko ustvaril enega duha, voljo in delo v državi kakor edino po absolutizmu, ki ga je najbolj do sledno uveljavil in izvajal sloveči mogul Jahanžir v Delhiju, ki je vsem, ki so hoteli misliti s svojo glavo, enostavno glave odsekali — nekega dne menda kar 700 naenkrat...

Grozen zločin v Slavonski Požegi

Dva brata razbojnika s sekirami pobila pravoslavnega župnika, njegovo gospodinjico in njeno unukinjo, ko so sedeli pri večerji

Slavonska Požega, 6. dec. m. V bližnji vasi Sal-ki se je pred dvema dnevmi na pravoslavni praznik izvršil strašen zločin, ki je razburlil vse prebivalstvo. Popoldne sta potrkala na vrata župnišča tankajnskega pravoslavnega duhovnika, 60 letnega Spiridona Spasića, dva brata Branko in Jane Ivančević. Gospodinja ju je pustila v župniško pisarno, kjer sta izrazila željo, da bi na vsak način rada govorila z župnikom. Pravoslavnega župnika ob tem času ni bilo doma. Vrnili se je po eni uri in potem takoj stopil k bratom Ivančević v pisarno. Brata sta ga naprosila, naj bi jima prečital časnike, kar je župnik takoj storil in pričel čitati časopis. K nizi je tedaj priselila župnikova gospodinja Jelena Sifirović, ki je imela v naročju dveletno vnukinjo Dušanko Vranešević. Gostoljubni pravoslavni župnik je oba brata pridržal tudi na večerji in se z njima razgovarjal, ne slutec, da pripravljata umor. Sredi razgovora sta oba brata hipoma potegnula iz-

pod sukenj dve ostri sekiri in pobila najprej 60 letnega pravoslavnega župnika, potem gospodinjo Jelenu Sifirović in dveletno vnukinjo Dušanko Vranešević. Razbojnika sta na vsak način nameravala oropati župniško blagajno. V trenutku, ko sta razbojnika pobila dveletno Dušanko, se je vrnila v župniško služkinja župnišča. Razbojnika sta se takoj pogrnala za njo. Posrečilo pa se ji je pobegniti v sosednjo sobo, katero je zaklenila. Skočila je skozi okno na cesto in klicala vaščane na pomoč. Razbojnika sta jo zasledovala in jo hotela pobiti, da bi spravila s sveta prico, ki ju je dobro poznala. Na begu je eden izmed razbojnikov udaril služkinjo sam enkrat s sekiro, gotovo smrti pa so jo rešili vaščani, ki so na njene klice prihitali na pomoč. Služkinja je nato vaščanom povedala imena morilcev. Orožniki so brata Ivančević že prijeli in oba sta tudi že priznala svoj zločin.

Novi invalidski zakon

Belgrad, 6. dec. m. Državna komisija za napravo načrta sprememb in dopolnil k invalidskemu zakonu iz leta 1929 je pod predsedstvom generala Radoslava Krišića končala svoje delo v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. To delo je trajalo pet mesecev. Z ozirom na današnji finančni položaj, v katerem se nahaja država, se dogovorjeni načrt bistveno razlikuje od načrta, ki ga je napravilo združenje vojnih invalidov, kljub temu pa bo po predvidenih spremembah prejel invalidski podpora novoro 5000 onih ljudi, ki so izgubili pravico do invalidske podpore po odredbah invalidskega zakona iz leta 1929. Zastopnik Združenja vojnih invalidov, ki je tudi sodeloval pri tem delu, se ni strinjal z delom samo pri § 99 načrta, ker je smatral, da po današnjem obdobju osnovni neposredni davek v znesku 150 Din letno zaščiti malega posestnika s poldrugim hektarom obdelanega zemljišča. Združenje vojnih invalidov pa sloji na stališču, da bi moral biti najmanjši cenaz 200 Din na leto. Državna komisija bo te dni izdelala izdelani načrt za spremembe in dopolnila invalidskega zakona iz leta 1929 ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje, katerega bo potem z obrazložitvijo predložil v nadaljni pretres ministarskemu svetu. Ko bo ministarski svet pregledal načrt, bo pooblaštil ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da ga predloži narodnemu predelavništvu v nadaljni pretros.

Neboščnik v Zagrebu

Zagreb, 6. decembra. b. Kot se čuje, namerava tvrdka Bata v Zagrebu zgraditi veliko poslopje 16 nadstropij, od katerih bosta dve v zemlji. Gradnja tega neboščnika bo stala približno 10 do 12 milijonov dinarjev.

Drobne vesti

Belgrad, 6. dec. m. Z odlukom prometnega ministra je premeščena na poštni urad Konjice Mile na Perše, doedaj pri pošti v Mariboru.

Belgrad, 6. dec. m. Včeraj je dospela v Belgrad delegacija turškega monopola za opojne droge. Delegati so danes popoldne odpovali na Oplenac in se tam poklonili na grobu blagopokojnega kralja ter položili tudi venec, ki je izdelan v obliki polkroga in predstavlja turško zastavo.

Belgrad, 6. dec. m. Davi je prisel semkaj znani cirilometodski zbor iz Zagreba. Na železniški postaji so ga sprejeli in pozdravili zastopniki južnoslovenske pevske zveze, člani takajnskega Hrvatskega kluba in godba društva Stanković. Zbor bo nočjo priredil koncert v Kolarčevi dvorani Ljudske univerze.

Los Angeles, 6. dec. c. V pokrajini Mojave so odkrili nova velika ležišča zlata. Ko se je za to izvedelo, se je v vsej Kaliforniji začelo pravo preseljevanje narodov in ljudstvo trumoma drvi v Mojave na lov za zlato.

Helsingfors, 6. dec. AA. Parnik »Kompas«, s katerim je včeraj litovski minister za zunanje zadeve potoval iz Helsingforsa v Taljin, je začel v velik vihar ter je malo manjkalo, da se ni potopil. Kapitan parnika je med viharjem padel v morje ter je utonil.

Zagrebska vremenska napoved: Preležno oblačno, nagnjenje k zasnivni, prehodne padavine v vzhodnih krajih niso izključene.

Dunajska vremenska napoved: Milo vreme bo v južnih Alpah trajalo dalje. Drugod padavine.

Iz pomenka z ravnateljem Mahkota

Slovenski pevci na Bolgarskem

»Kako so se imeli naši pevci na Bolgarskem?«

S tem vprašanjem sem začel svoj razgovor z ravnateljem Mahkota. V njegovi pisarni v »Glasbeni Matici« sva sedela drug nasproti drugemu, med nama pa je bila velika delovna miza. Ravnatelj Mahkota, ki se mu na zunaj ni nič poznala utrujenost po dolgem potovanju, ki ga je prav za prav napravil dvakrat, zakaj od postaje do postaje je hitel pred zborom, uredil vse potrebno in se spet vrnil k zboru, da ga spremlja v mesto zopet po isti poti nazaj, je na to vprašanje odgovarjal z vidnim veseljem:

»Nepopisno lepo so nas sprejeli Bolgari povsod. Oblasti in občinstvo, društva in posamezniki so nam izkazali toliko plemenitega in odkrito-srčnega prijateljstva, da smo bili v vsakem kraju, kamor je naš zbor prišel, vedno na novo tako prijetno presenečeni, da tega še nikoli na nobeni turneji »Glasbene Matic« doslej. Kdo bi mogel našteti podrobno vse lepe trenutke, ki smo jih na tem potovanju doživeli!«

»Kako pa gojijo Bolgari petje?«

»Organizacija pevskih zborov je še mlada. Komaj osem ali deset let je tega, odkar deluje »Zvezda bolgarskih narodnih horov«. — Toda zbori imajo na Bolgarskem staro tradicijo v cerkvenih »horih«, ki jih je bilo mnogo po vsej deželi in kateri so gojili petje z veliko ljubeznijo. Pred petletjem desetletjem se je izvršila organizacija zborov v že omenjeni »Zvezi bolgarskih narodnih zborov«, katera šteje danes kakih 70 organiziranih zborov; zveza ima svoje lepe geslo: »Rodna pesem nas vse združuje«. Predsednik »Zveze« je Peter Stajnov, najprijetnejši bolgarski skladatelj, mož velike inteligence in svetovnega obzorja, dasi je popolnoma slep. Kako je bilo genljivo, ko je sprejel naš dar — S. Santelovo podobo pozdravljajoče Slovenke z ljubljanskim gradom na ozadju — in ni vedel, kaj je od nas prejel! Vsem se je tisti hip stisnilo srce. — Najpomembnejši pevski zbori na Bolgarskem so: »Rodina«, »Gusle«, »Kaval« in »Rodna pesen«. Dojem je prvi zbor profesionalen, saj ga po večini tvorijo člani sofijskega opernega zbora, je med ljubiteljskimi pevskimi društvi gotovo najpomembnejše »Gusle«. Prav ta zbor bo v nedeljo, 16. decembra t. l. koncertiral v Ljubljani. Glasovno so bolgarski pevci zelo močni, spominjajo po glasovnem materialu, zlasti po izvršnih basih, na ruske zборе, pač pa zaostajajo v pevski tehniki. Na naši turneji po Bolgariji so »Matičariji« zmagali s svojim prednašanjem, s svojo dobro tehniko. Tudi po programu smo Slovenci zelo različni od Bolgarov. Njih program spominja na tako zvani »Liedertafel« in je nacionalno ritmičen. Bolgarski narodni ritem je silno zanimiv. Bolgarske narodne pesmi imajo mnogo kompliciraneje nepravilne takte kot naše. Nastopajo — in tudi v Ljubljani bo zbor »Gusle« nastopil — z glavnimi predstavniki lastne glasbene literature; izvajajo docela bolgarski program, kakor n. pr. tudi mi nismo sprejeli v naš program bolgarskih pesmi. — Po-deželjski zbori so zelo dobri, prav tako tudi številni mladinski, otroški zbori. Ko smo se vozili od mesta do mesta, so nas na vmesnih postajah čakali šolski otroci in nam prepevali. Zanimivo je, da so prav ti mladinski zbori peli pesem »Hej Slovani«, ki je prej na Bolgarskem niso poznali ter so se je nalašč za to priliko naučili. V mestu Ruse je pel »Hej Slovane« otroški zbor, močan 250 grl. ki se udejstvuje podobno kakor naši »Trboveljski slavčki«.

»Po poročilih, ki smo jih dobivali s potovanja »Matičarjev«, ste bili torej na Bolgarskem deležni vsestranske pozornosti.«

»To pa to; občine, državne oblasti, vojaštvo — vse nam je izkazovalo izredno pozornost. Vsi so točno vedeli, da smo Slovenci, med tem ko n. pr. na Poljskem nikjer nismo srečali takšnega poznanja našega naroda. Govorili smo slovensko in se zelo dobro sporazumeli o vsem. Opazili smo v najbližjih plasteh ljudstva, kakor v oficijelnih krogih, da želijo Bolgari čisto iskreno, da bi zblizanje med Bolgarijo in Jugoslavijo ostalo trajno. V tem smislu so se izražali brez izjeme tako vojaški in cerkveni, kakor politični krogi. Z velikim spoštovanjem in ljubeznijo so se povsod spominjali pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, kateremu so hvaležni za njegovo neprecenljivo prizadevanja za zblizanje bratskih narodov.«

»Kaj pa finančni efekt turneje in uspeh vašega dela?«

»Finančni uspeh je zadovoljiv. Potovali smo po Bolgariji na isti način, kakor smo potovali po drugih deželah. V enajstih dneh smo enajstkrat koncertirali. V Plovdivu, Stari Zagori in Plevnu po dvakrat, v Sofiji, Trnovem, Sumenu, Varni in Ruse po enkrat. Tudi v teh mestih bi bili morali po dvakrat nastopiti, če bi bili imeli več časa na razpolago. Obisk je bil povsod izredno povojen. V Stari Zagori smo morali postaviti mikrofona na ulico, da so nas mogli slišati ljudje, ki v dvorani niso več dobili prostora. Koncertom v dvoranah je prisostvovalo skupno kakih 14.000 ljudi.«

»Katero točko programa so najbolj ugajale?«

»Največji uspeh so imele pesmi: Gallusova »Ave Maria«, Adamičeva »Mlad junak po vasi jezdi«, Lajovecova »Zeleni Jurij« in Gotovčeva »Jadovanka za teletom«. Središče zanimanja v vsem koncertnem programu pa je bila Adamičeva »Smrt carja Samuela«, potem pa so močno ugajale tudi narodne pesmi. Sevé, ljudje so bili v različnih krajih različno sprejemljivi. Nekje je najbolj ugajala Gallusova moteta »Ave Marija«, drugod spet narodna pesem. So pa najmočnejši centri glasbene kulture v provinci Ruse, Stara Zagora in Sumen (kraj), ki je dal največ bolgarskih skladateljev iz glasbenikov.«

V Plovdivu se nam je pridružil mladenič, ki je govoril slovenščino v pristnem ljubljanskem narečju, rojen Bolgar, ki je dovršil sedem razredov škofijske gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano.«

»No, ali se Vam je primerilo še kaj drugih takšnih zanimivosti?«

»Pač, to vam pa moram povedati in to bo gotovo zanimalo tudi našo javnost. Ko sem stopil v sofijsko katoliško župno cerkev, sem na svoj slovenski pozdrav slišal ljubeznivo presenečeni slovenski odgovor. Bil je oče Leopold Zorman, frančiškan, rodom iz Slavine na Notranjskem. Ta Slovenec je že 22 let v Sofiji in že 5 let župnik v katoliški farni cerkvi, kjer je sedež sofijsko-plovdivskega škofa in ki jo oskrbujejo oo. frančiškani. Star je 49 let in kakor nešteti slovenski misijonarji po svetu, je tudi on položil vse svoje moči v delo trajne vrednosti. Tako je nabral za slikanje cerkve 1.500.000 levov — toliko je namreč veljalo to delo, ki so ga plačali dobrotniki. Med slikanimi okni nosi eno napis: »Daroval F. Zabkar, Slovenija«. Le-ta je dolgo let uslužben pri neki trdki z oljem in je daroval 15.000 levov v ta namen. — Župnik Zorman je še nekaj dodal, da se je to okno napravilo za spomin na slovensko domovino

darovateljstvo in župnikovo. Bil sem dvakrat pri njem. V nedeljo je »Matični zbor« zapel v cerkvi nekaj Gallusovih madrigalov. Župnik nam je šel zelo na roko, povsod je opozoril institucije na naš prihod in povsod so se njegovemu opozorilu odzvali z obiskom. Tako je prisostvovalo našim koncertom mnogo katoliških duhovnikov in redovnic. V Plovdivu nas je poslušala tudi Slovenka-redovnica, ki je tam že nekaj let. Tudi naši ljudje so bili povabljeni v samostan. — Omenim naj še, da je križ v katoliški cerkvi v Sofiji darilo mesteca Assisi v Italiji kraljici Joani, in sicer je točna kopija križa sv. Frančiška.

Povsod smo skušali zbuditi čim večje zanimanje za naš narod in naše kraje. Posamezniki so navezovali stike z inteligenco ter dajali pojasnila o našem kulturnem življenju, ne samo kar se tiče naše glasbe, marveč sploh. Silno so se Bolgari čudili organizaciji in razširjenosti naše Mohorjeve družbe. Tako smo skušali skrbeti tudi za to, da so spoznali kulturni krogi naše slovstvo, slikarstvo, gledališče itd.«

»Kaj pa ovacije in cvetje? Ali je bilo tudi tega?«

»Bolgari nimajo navade, poklanjati vence. Dobili smo tri vence z bolgarskimi trakovi. Toda velikih šopkov prekrasnih belih krizantem z narodnimi trakovi je bilo nešteto! V vsakem kraju so se nam pripeljale za nekaj postaj nasproti s šopki in darili delegacije. Vojaštvo in mladina je stala na kolodvorih poleg zborov, ki so nam zapeli »Bože pravde« v pozdrav, nakar smo odgovarjali s »Sumi Marica« — oni pa so nato zapeli »Rodno pesen«.

Drago Oberžan:

Med našimi v tujini

Odbor »Zveze jugoslovanskih društev sv. Barbare v Holandiji«. — V sredi sedi predsednik Iv. Novak.

Bilo je pred petimi leti na praznik sv. Marjete Alakok. V cerkvi oo. jezuitov v Louvainu v Belgiji sem posvetil svoje bodoče delo med izseljenci presv. Srcu.

Nihče izmed naših ni vedel, da prihajam. Sam — tujec sem se naslonil v vlaku ob okno ter skušal z očmi premeriti široko nerodovito belgijsko »Heide«. Ob vsakem obistanku vlaka so vstopile in izstopile trume delavcev — cule s kruhom in rokah, lesene coklje na nogah. Le nekaj mlajših je bilo živahnih, večinoma pa so bili to izredno resni ljudje, ki se jim globoko utrujenost, bolna resignacija odraža na obrazu.

Neizbrisno je ostalo to prvo srečanje z belgijskim rudarjem.

In srečal sem kmalu nato v koloniji tudi našega človeka. Kako je bilo takrat, ko sem na tujih tleh prvič stopil v hišo rojaka — rudarja, ve le Gospod! —

Začelo se je naše skupno izseljensko življenje. Lepo je bilo takrat. Lepo je bilo potem tudi vsa leta, ko smo skupno gradili, se borili, trpeli.

Težko življenje našega rudarja-izseljenca se naj bolj odraža v neprestani borbi za verski ideal in ohranitev materinega jezika. V tej borbi jih koleba mnogo, veliko jih opesa — v tem je ona velika tragika, ki je značilna za vso našo emigracijo.

Zakaj mora tako biti?

Premalo vere imamo vase, prešibko so nas oprtli za pot...

V medlo ilustracijo te borbe in vsega onega lepega, kar iz nje izvira in kar ji daje moč, naj služijo naslednje vrstice.

Zastonj rešujejo slovensko izseljensko vprašanje vsi oni, ki ga načenjajo kjerkoli in ne najprej

pri versko-moralni plati. Izkušnja zadnjih let pred krizo nas uči, da vprašanje še davno ni rešeno, če ima naš človek dovoljni zaslužek in se mu v tujini gmotno recimo dobro godi. Zato je bil naš človek tudi v letih dobre konjunkturi skrajno nesrečen in še nesrečnejši je danes, ko gre strašni negotovosti naproti, če mu ni nihče pomagal vpostavitviti njegovega socialno-materijskega položaja v versko-moralni milieu. Nobena druga podlaga ne drži, to uči izkušnja našega izseljenstva. Zato tudi razumem šefa izseljenskega oddelka pri ministrstvu socialne politike g. dr. Aranickija, ki sam globoko umeva to vprašanje in zato podpira nastavev izseljenskih duhovnikov v naši emigraciji.

Silno važen je pri tem seveda tudi milieu tujine. Versko življenje domačina najde značilen odraz tudi pri priseljencu.

Tako je naš holandski »praktičen« katolik, ki mu je vera prvi in glavni motiv vsemu privatnemu in javnemu udejstvanju, in ki mu je katoliško življenje, pronicujoče iz Evharistije — apostolat v praksi, nujno vplival tudi na našega izseljenca, tako, da si verskega življenja ni le ohranil, temveč ob teh svežih vrelcih še poglobil. Vera mu ni suknjič, ki bi si ga ob nedeljah ogrnil, vera mu je resnično življenje, ki iz njega zajema vso moč v težkih borbah. Naše versko življenje se odraža v zelo pestrih nijansah.

V zadnjih štirih letih smo imeli kar dva misijona in enkrat tridnevno po vseh naših kolonijah, pri kateri so sodelovali slovenski duhovniki iz domovine. Solze stopijo človeku v oči ob pogledu na naše dobro ljudstvo, ki se zgirja ob takih večerih v cerkve ter prepeva in moli, da gane tudi mlčančja. Kroniko bi mogel napisati o teh doživetjih.

Vsa lepša je tujina, če presadiš vanjo tudi nekaj domačih verskih navad. Velikonočno »vstajenje«, ki ga Holandi in ne poznajo, je za našega človeka pravo doživetje župnega občestva, ki ga zajme v polni meri, ko se vam zgane cela cerkev kot ena družina pred obhajilno mizo.

Skupna romanja, udeležba pri holandskih katoliških shodih, prireditve v dvorani nosijo vedno izrazit pečat versko-apostolskega življenja našega rudarja.

Največji dogodek v našem izseljenstvu je bil gotovo letošnji obisk prevz. lavantinskega škofa g. dr. Tomažiča. Bili smo tega obiska veseli, kakor se more le otrok zveseliti obiska svojega očeta. Uspeh obiska je bil kakor močoven misijon, ki je visoko dvignil našo versko zavest ter nas bolj kot karkoli intimneje navezal na domovino.

V luči vere ljubimo svoj dom! Strnjena vrsta naših dobrih jugoslovanskih dom in žena lahko danes po težkem boju, ki ga je bila, s ponosom odpre svoje arhive ter pokaže na svoje veliko misijonsko narodno delo, ki ga je vršila in ga še vrši. Podčrtavam ponovno: Vsa moč naše strnjene vrste je — v veri.

V največje zadoščenje narodnega dela naših mož je bila pred leti izjava tukajšnjega poslanika kraljevine Jugoslavije ministra g. Boška Hrističa: »Slovenci ste radi svojih organizacij obudovanja vredni.« Se v večje zadoščenje je našim rudarjem-organizatorjem zavest, da je te vrste delo, težavno sicer, zlasti, ker posega v razna področja, obrodilo najbogatejše sadove. Naš rudar se zaveda tega s vo-

Zakaj si tako zelo poželimo mlečno čokolado Mlekita? Ali radi okusa redkih začimb, ali radi okusa po najfinjšem kakaou, ali morda radi okusa po neposnetem mleku, ali mogoče vsled njene medene sladkosti in nedosegljive arome? To je težko povedati z besedami. Skrivnost pa Vam molče razodene **mlečna čokolada Mlekita** sama, čim se topi v Vaših ustih.

MIRIM KRALJICA ČOKOLADE

Je ga dela, ki ga je vršil kljub premočnemu nasprotovanju svojega lastnega brata, ki se je pogostokrat ožil v »narodno« trobojniko, skrival pa pri sebi kladio in srp ali pa nastopil kot »voditelj«, da je lažje izvil iz ubogih trpinov težko prislužene cente.

Narodna vzgoja najde spontano najlepši odraz v prireditvah o priliki narodnih praznikov in ob posebnih svečanostih. Neki poseben zanos pronica iz takih prireditev, ki so vedno združene z molitvijo za blagor domovine in vladarja.

Take prireditve so le lahek odtenek vsega onega skritega dela, ki ga sicer vrši naš človek na narodno-vzgojnem polju in to v najrazličnejših variantah: od priprostih vaj za dramatični nastop in pevskih ter godbenih vaj, priručnih družinskih in prosvetnih večerov s predavanji, kino etc. do različnih sestankov, sej, razgovorov. — Z vsem tem so združene tudi visoke finančne žrtve. Vse to pa vrši naš človek rad, z nekim svetim navdušenjem.

Moderne prižnice — lista — ne more danes pogrešati nobeno župno občestvo, nobeno gibanje, ki hoče uspeti, še najmanj pa morejo ostati raztreseni udje našega naroda »eno«, če jih ne bi družilo glasilo, ki skuša biti predvsem glasnik skupnega verskega občestva. Priprosti listič izdajajo slovenski izseljenski duhovniki za svoje »župljanec«, ki je pa neprecenljive važnosti, tako za versko kakor narodno življenje našega človeka v tujini.

Bežen vpogled v vse ono, česar se naš izseljenec z vso ljubeznijo svojega srca oklepa in kar je njega samega stalo trdga boja, trpljenja in žrtve, sem hotel podati z le-timi mislimi.

Za konec bi rad tole podčrtal:

Domovina, da bi ti znala, kako zelo te ljubi sin tvoje zemlje, ki te je moral zapustiti, ko bi ti vedela, koliko je on v potu svojega obraza storil za tebe in ti pridobil ugled pred tujino, če tudi je pri tem sam trp-l in večkrat izkrmavel, da bi ti uvidela, koliko si dolžna temu svojemu sinu tujine!

In če boš dober slovenski kmetič, ti verna slovenska mamica, ti odločen dijak, ti vzgleden inteligent, če bomo mi vsi zaslužili ono veliko žrtev našega rudarja-izseljenca v borbi za najsvetejši ideal njegove vere, potem bo pač najlepše izzvenel refren izseljenskega tedna v mogočni, skupni molitvi drug za drugega.

Velike važnosti za naše narodno življenje so tudi vsakoletni obiski domovine, ki jih prirejajo v večjih ali manjših skupinah. Izkušnja uči, da so taki izleti najintimnejša vez, ki od časa do časa združijo izseljenca z domačini. — Višji pri sprejemu ob prihodu v domovino, prvo srečanje z znanci, farni zvon z domačih lin — vse to so nepozabni doživljaji, ki zgrabijo človeka v dno duše.

Delo starejše generacije bi bilo le delo nekaj let in vse bi minulo, ko bodo preminuli i sami, če ne bi stopila na njihovo mesto mladina. Misijonska naloga slovenskega učitelja-vzgojitelja je vevlevažna za vsako jugoslovansko emigracijsko kolonijo, posebno

Eden izmed enajstih slovenskih učnih tečajev v Hoensbrocku.

važno pa je to vprašanje za one kraje, kjer je naše izseljensko bolj ali manj prehodnega značaja, kakor so povečini vse naše kolonije v severozapadni Evropi.

Nikdar ne pozabim utisov, ki sem jih doživel pred leti, ko sem skušal privrati združiti slovensko mladost v Belgiji v »slovenski šoli«. — E dini prost popoldan so sklenili otroci na željo svojih staršev žrtvovati, da se priuče materinemu jeziku.

Privrati prihajam v šolo, od daleč me zagledajo ti moji mali — krič, vris, hite naproti. Mnogi me še videli niso. Korajžen deček proži roko v pozdrav: »Dober dan, gospod kaplan!« Deklica ga pogleda za suknjo: »Saj so župnik!« Solze so mi stopile v oči ob pogledu na te lačne in žejne domače besede...

In ponovila se je ta idila v neštetihi nijansah pozneje, ko sem po Holandiji obiskoval do 20 km oddaljene enajstere šolske tečaje, ki jih je organizirala slovenska učitelja.

Noben praznik, nobena prireditev ni odslej minula, ne da bi s posebnim programom delovala naša mladež. Govorili in peli so, igrali v našem jeziku, da je bilo veselje, tudi oni, ki še nikdar niso znali materinega jezika. — V ozadju teh nastopov pa so se skrivala dolga potovanja, obilo trpljenja, težke ure učitelje, ki je vse to polagala dan za dnem domu na oltar.

Prav dobro pa se tudi naša »šola« zaveda, da je začetek in izvor vsega On, ki jih vabi vsako jutro: Pustite male k meni priti! — Kako ljubek prizor, ko odhaja naša slovenska deca s kosom kruha in posodo kave vsako jutro najprej proti cerkvi k mizi Gospodovi, nato se pa okrepča s seboj prinenim zajtrkom v šolskem poslopju ter tako z Bogom pričnata svoje vsakodnevno delo. Iz istega vira zajema tudi njen učitelj. Naši učitelji so namreč v prvi vrsti — vzgojitelji.

K izseljenskemu tednu

Pozdrav ministra dr. Novaka

Ob priliki letošnje izseljenske nedelje, ki jo je letos že tretjič priredila po vsej državi Zveza izseljenskih organizacij v Zagrebu, je minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Fran Novak poslal našim izseljencem po svetu, kakor tudi njihovim družinam pri nas doma, naslednjo poslanico:

Huda borba za obstanek, ki jo danes doživlja ljudstvo vseh stanov, je najbolj prizadela izseljenca in njihove družine, ker tudi tuje dežele, ki so nekaj nudile kakšen zaslužek tujcem, danes dajejo zaslužka komaj svojim lastnim sinovom.

Zaradi tega moramo danes bolj kakor kdajkoli delati na to, da pomagamo našim nezaposlenim izseljencem, da se morejo vrniti v domovino, zlasti onim, ki so hranilci družin, brigati se pa moramo tudi za družine naših izseljencev, ki so ostale doma.

To je velika skrb za našo državo, tembolj, ker je tudi doma brezposelnost.

Naša država bo to svojo nalogo izvedla, opirajoč se na vdanost naših izseljencev svoji domovini, ki jo izkazujejo ob vseh priložnostih in potrjujejo s tem pred vsem svetom, da so živ del našega naroda in zvesti sinovi velike Jugoslavije.

Verujemo, da se v naših izseljencih ne bo nikdar zlomila vera v njihovo domovino, kajti celo sedaj v teh hudih časih pošiljajo svoje otroke šolat se v domači kraj.

To svojo ljubezen do domovine so jugoslovanski izseljenci manifestirali tudi ob priliki tragične smrti našega velikega kralja Aleksandra I., ko so iz vseh krajev širnega sveta izpričavali svojo neizmerno bol nad izgubo svojega ljubljene kralja z venci in brzojavami, dokazujoč tako svojo neomajno vdanost rojstni državi in izjavljajoč se pripravljene na ponovne žrtve za njen obstanek in srečno bodočnost.

Ob priliki proslave te izseljenske nedelje se spomnimo svojih daljnih in dragih izseljencev z oporoko blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja:

Cuvajmo Jugoslavijo!

Dr. Fran Novak,

minister socialne politike in narodnega zdravja.

Liubljanske vesti:

Obrtniški teden za vajence

Ljubljana, 6. decembra.

Ze pri otvoritvi obrtniškega tedna, to je na shodu v nedeljo v »Unionu«, so razni govorniki poudarjali važnost vprašanja vajencev, ki mu mora obrtniški teden posvečati vso pozornost. Prav lepo je izrazil to misel zastopnik Cerkve gosp. kanonik Stroj, ki je predvsem poudaril, da sta kmetiški in delavski stan hvala našemu obrtništvu, ki skrbi za vzgojo in zaposlitev njihovega naravnega naraščaja. Obrtniški teden, ki je sedaj v Ljubljani, ni posvečen samo obrtniku-mojstru, temveč tudi pomočniku in obrtništvu naraščaju, to je vajencem.

Prireditelji obrtniškega tedna in »Obrtniškega sejma« v Suttnerjevi hiši so že iz vzgojnih ozirav opozorili in pozvali mojstre, naj privedejo ali pošljejo ogledat si to krasno razstavo tudi svoje vajence, saj imajo ti tukaj najlepšo priliko, da se nauče kaj koristnega, stvarnega in lepega. Med številnimi obiskovalci razstave je v resnici tudi mnogo obrtniških vajencev, ki se zelo zanimajo za razne izdelke in za način njihove izdelave, saj je skoraj vsak razstavljeni predmet prava rokodelska umetnina.

Slovenskim katoliškim akademikom!

Praznik Marijinega brezmadežnega Spočetja 8. decembra je že od nekaj naš praznik mladinske Vzornice čistosti. Je pa tudi po svojem značaju praznik katoliške občestvene zavesti, iz nje izvirajoče aktivnosti in edinosti v skupni Materi človeštva. Dostojno praznujmo ta praznik in pripravimo nanj svoje duše in srca! Zato se polnoštevilo udeležujo vseh verskih vaj in proslav, da bo v nas vzklila velika misel in obrodila mnogo dejanj.

Danes zvečer je zaključek tridnevne priprave. Za fante ob pol osmih v Alojzijevehi, za dekleta ob pol sedmih pri uršulinkah.

Na praznik 8. decembra ob 7 zjutraj v stolnici prejememo skupno sv. obhajilo iz rok prevzvišene- ga nadpastirja. Dekleta istočasno pri uršulinkah.

Ob 11 dopoldne v veliki dvorani Uniona kongregacijska proslava, pri kateri govori tudi naš zastopnik. Pridite vsi!

Akademski zveza.

Vodstvo akademskih Marijinih kongregacij.

Kongregacijski praznik dne 8. decembra

Naša duhovna priprava

V petek, 7. decembra ob pol 7 zvečer: govor in litanije: za fante v Križankah (govori dr. p. Regalat Čebulj, O. F. M.). — za dekleta pri uršulinkah (govori p. prior Valerijan Učak, O. T.). V petek pete litanije.

Naš praznik

Na god Brezmadežne, 8. decembra, ob 7 zjutraj: govor in sv. maša s skupnim sv. obhajilom: za fante v stolnici (govori prevzvišeni dr. Gregorij Rožman, škof), — za dekleta pri uršulinkah (govori kanonik dr. Mihael Opeka). — Na koncu Povsod Boga.

Ob 11 dopoldne v veliki dvorani Uniona Akademija

Dr. Fr. Kimovec: Kongregacijska himna (zbor). — Mlinar-Cigale: Ave, tisočkrat ave (zbor). — Uvodna beseda (Dr. T. Kliner, škofski referent dijaških kongregacij). — Pozdrav kongregantistov — Pozdrav kongregantistkinj. — Pozdrav akademika-kongregantistov. — Zvezek: Naši Materi (zbor). — Euharistija in mladina (govori dr. Matija Lavrenčič). — Matija Tome: Magnificat (zbor). — Andrej Farkaš: Mi smo iz zarje rojeni (zborna deklamacija). — Povsod Boga.

Zvečer ob 20 v dvorani Delavske zbornice »Valovje«

Drama v petih dejanjih. — Vstopnice so dobe v trgovini M. Pollak, Rimska cesta 8, v trgovini Ničman, Kopitarjeva ulica, in v trafiki Soukal, Pred škofijo, ter zvečer pri blagajni. — Cene: sedeži po 15, 10, 8 Din; stojšče 3 Din.

Kulturni obzornik

Ob zaključku XV. letnika »Mladike«

Med slovenskimi družinskimi listi se je edino »Mladika« tako razvila, da moremo o nji govoriti kot o družinskem listu »par excellence«. V petnajstih letih svojega življenja se je ta list iz skromnejših začetkov povzpел tako po svoji vsebini, ki je pisana in bogata, kakor po svojih ilustracijah, ki so ne le skrbno in v umetnostno-vzgojno tendenco izbrane, marveč tudi lepo reproducirane, do takšne višine, da moremo biti kar ponosni, ker nekaj takšnega zmoremo.

Kdor prelistava teh petnajst letnikov »Mladike«, se ne more načuditi, koliko lepega, koristnega in zabavnega vsebujejo. To prave zakladnice za družinsko življenje; posamezne številke listov nikakor ob mesecu ne izgubijo svoje veljave, marveč imajo vezani letniki, čim starejši so, tem večji mik in tem slajše draž. Tudi »Mladika« je slovensko kulturno dejanje, in sicer prav odlično! Godimo hvala leži Francetu Bevku za prvo pobudo, Mohorjevi družbi za vneto prizadevanje razširjenosti tega lista, ne nazadnje pa uredniku g. F. S. Finžgarju, ki je pod njim list dozorel. Sedanjemu uredniku dr. J. Pogačniku pa želimo, da bi list ne samo kakor v preteklem letniku ohranil na odlični višini, marveč da bi ga mogel še nadalje bogatiti in izpopolnjevati.

Decembrski številka »Mladike« prinaša v leposlovnem delu poleg zaključke Bevkovega romana »Huda ura« in Rožencvetove »Judite«, genljivo zgodbo Janeza Jelena »Miklavž v vlnaku«. Pesmi so prispevali: Joža Vovk, Draga Kranjc, Vinko Zitrnik in Vinko Beličič. — Med poljudnimi spisi nadaljuje dr. Stelč svoj sijajni prikaz slovenske cerkvenega slikarstva, Anton Komar zaključuje svoj spis »Mojdanaj«, a Bogdan Kazak prispeva koserijo »Plemkinja«, ki zopet odkriva pisateljevo darovitost za podajanje poučnih snovi v prijetni pripovedni obliki. — Pod zaglavjem »Pisano po-

Pa še na drug način bo obrtniški teden koristil vajencu. Znano je, da spričo težkih razmer, s katerimi se bori obrtniški stan, le malokateri mojster še more vzdrževati s hrano in stanovanjem tudi vajence. Dosti bremen odzema mojim tako zvanim vajeniškim domovom. V Ljubljani imamo sedaj dva vajeniška domova. Prvega vzdržuje Obrtniško društvo s pomočjo mestne občine v šentpeterski vojašnici, drugega pa društvo »Vajeniški dom«. Zadnje društvo je že dogradilo krasno stavbo v Kerenkovi ulici, kjer bodo imeli številni vajenci ugoden dom in vzorno vzgojo. Čisti dobiček te razstave — seveda, ako ga bo kaj — je tudi namenjen obema vajeniškima domovoma. Poleg tega pa bodo ljubljanski vajenci v petek dopoldne in v soboto na poseben način po mestu zbirali prispevke za svoje domove. Vsakdo bo namreč prejel znak, v puščico pa bo spustil, kolikor bo pač hotel. Tudi v radiu so na programu predavanja, namenjena obrtni mladini. Ves dobiček akcije tega tedna bo šel po polovici za oba domova. Našemu občinstvu toplo priporočamo, naj podpre to akcijo, saj je vajenec, naš bodoči obrtnik in mojster, v resnici potreben vse naklonjenosti.

Posetite obrtniški sejem na Mestnem trgu

„Roksi“ na Trnovskem odru

V trnovskem okraju se oblikuje mnogo obetajoča igralna skupina — Trnovski oder. Ne samo, da je dal že štiri premijere (ne vstevši repiz) v razmeroma kratki dobi, ampak je s temi predstavami opravičil upanje, da so njegova stremjenja resna. Da bi le kmalu začel še z realizacijo napovedanih prosvetno-dramatskih večerov. (Slišal sem nekaj o pripravah za »Prešernov večer«.)

No, preteklo nedeljo so posegli po »lažji« literaturi. Vprizorili so ljubko in lagodno veseligr »Roksi«. Ljudem je vendar treba tudi zdravega smeha in snov te nasmejane šale, ki je zajeta iz meščanskega ambijenta z rahlimi romantičnimi trzaji in — kajpak — z nadvse srečnim koncem, je vseskozi zabavna. Režiserju in igralcem se je sicer poznalo, da so jim gladki saloni — precej tuji. Pa to predstavi ni nič škodilo. Nasprotno, razigranost v dvoran — kateri je delce pač namenjeno — se je prav osvajajoče sprazala, saj sta iskrenost oseb pa lagoden humor tem bolj zmagovala. Zlasti pa je pripomogla k razpoloženju v dvorani do ušes zaljubljena navika Roksi, katero je z vso ljubkostjo igrala gđ. Ela Kavčičeva. Toliko je bilo v njej naravnosti, da si pozabil, da sedi — v teatru pa si se je razigrano smejal in ji iskreno želel, da doseže svoj ideal. Ostali igralci in igralke so pač ustvarjali po svojih sposobnostih in uspehi. Zivahnejši tempo in situacijska razgibanost na odru bi k splošnemu uspehu le pripomogla.

Igro v nedeljo, dne 9. decembra ob 3 popoldne ponove.

★

© Sv. maša za turiste in izletnike bo v kapeli Vzajemne zavarovalnice jutri in v nedeljo ob pol sedmih.

© Bolgarski pevci v Ljubljani. V nedeljo, dne 16. t. m. koncertu v veliki Unionski dvorani eden najboljših bolgarskih pevskih zborov »Gusla« iz Solije. Poleg društva »Rodine«, katerega člani so po večini iz opernega zbora solijske opere, je zbor »Gusla« najboljši bolgarski moški zbor. Na sporedu ima izključno le dela bolgarskih skladateljev. Tako bomo imeli priliko slišati celo vrsto bolgarskih skladb po prvovrstnih izvajalcih. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah bodo od ponedeljka dalje v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

© Rezervni častniki in vsi obvezniki, ki bodo prisegli Nj. Vel. kralju Petru II. v vojašnici vojvode Mišića, se obveščajo, da je dohod v vojašnico izključno le pri glavnem vходу v Metelkovi ulici, kjer naj vsakdo odda poziv, odnosno priglasnico, sicer se bo smatralo, da ni bil navzoč.

© Rezervni častniki se opozarjajo, da sta v tiskanem formulirju pismene prijave dve pogreški in sicer: v besedi »svemogućim« mora biti č in ne č; beseda »Zastava« se piše z veliko začetnico in ne z malo. Vsak rezervni častnik, ki bi ne

ljes čitamo: Izumirajoči zober (Albin Zalaznik) — Bolgarski pregovori (I. P.) — K delom hrvatskih umetnikov (D. — Ilustrirano) — Nove knjige — O nekaterih jezikovnih grehih (Kotlić). — O zdravstvenih vprašanjih za hišo in dom piše dr. Malka Simenc, o telesni vzgoji naše mladine pa Drago Ulag. Kuharica in drobšč bogalita lepi zvezek.

Razstava Štefana Bakoviča

V dvorani g. Hedžeta, v Franciškanski ul. 4. razstavlja svoja dela dalmatinski slikar Štefan Bakovič. Avtor, ki je profesor na Tehn. srednji šoli v Splitu, prikazuje na njej posebno dvojce, namreč portret in folklorno svoje ožje pa tudi širše domovine. Krajina in drugi motivi stoji v ozadju. To je važno poudariti zategadelj, ker je slikar prepričan folklorist, ki ga ne privlači čisto čisti umetniški problemi. Kolikor narodopisno bogastvo domovine, rojaki v slikoviti narodnih nošah ljudski običaj, tip, idila vaškega življenja in podobno.

Po začetnih neprilikah in težavah je slikar prišel na praško akademijo, kjer je študiral pod Obrovskym in Kratnerjem. S to šolo in še s starejšim Čermakom ima skupno zanimanje za predmet, ki je pri njem bolj idilično in ne toliko epično, heroično, kakršne so n. pr. Čermakove slike iz hercegovo-dalmatinskega življenja in zgodovine. Zato opažamo v delih dokaj romantičnosti, nekateri portreti so na las sliki romantičnim srbskim in hrvatskim portretom, to še posebno radi tehnike, ki je tudi zelo konservativna. Moč slikarjeva teži v označbi folklornega motiva, tu vidiš lahko zadržani natančno razlike med posameznimi narodnimi nošami in šegami, kar bo posebno zanimano naše etnografe. Deloma že v tej zvezi, še bolj pa posebej imamo priliko spoznati tudi celo vrsto znanih dalmatinskih osebnosti v portretih, ki so slikarju zelo pri srcu. Zaradi zanimivosti naj za konec omenimo še motiv »Predice« (št. 15), ki jo je ta slikar naslikal v enaki pozi kot svoj čas naša Kobilčeva; umetniške razlike med obema slikama so tudi razlike med našim in dal-

matinskim gledanjem in zato je razstava poučna ter vredna obiska.

R. L.

prinesel s seboj pravilno spise, bo moral isto takoj na lice mesta spisati nasovo.

© Trgovski obrati bodo v soboto in nedeljo, kakor je bilo že svoječasno objavljeno, ves dan zaprti. Članstvo se prosi, da se drži sklepov uprave. — Združeni trgovci.

© Ljubitelji jaslic, starih umetnin in spominov in davno preteklost, posetite »Razstavo jaslic«, ki se bo otvorila 8. dec. v Jakopičevem paviljonu.

© Pri krojevalne tečaje za krojače in šivilje v Ljubljani priredi kralj. banska uprava pod vodstvom obrtnega učitelja g. Knaflija v začetku novega leta. Interesenti naj priprave svojo udeležbo do 5. januarja 1935 pri referentu za pospeševanje obrta v Knaflijevi ulici št. 9, soba 22 levo, kjer se dobe tudi podrobne informacije.

© Sočani in člani vseh primorskih društev in drugi naši prijatelji so vabljeni h komemoraciji, ki

Mariborske vesti:

Naš kruh našim ljudem

Dan za dnevom se vračajo naši izseljenci domov iz Francije, Vestfalije, Belgije, Holandske in Argentine. Ni tam več kruha zanje. Ko so pustili tam svojo mladost, se vračajo razočarani in izmognjeni v domovino Veliko je število teh: doma niso dobili dela, šli so daleč v tujino.

Iz tega bi se dalo sklepati, da imamo pri nas za vsa naša podjetja, za vsa naša industrijska delavnišča moči preveč, da prav gotovo ni v vseh naših podjetjih niti enega tujca, niti enega inozemca.

Maribor je industrijsko mesto, je zato delavsko mesto. Prav zato je mogoče posebno v Mariboru spoznavati delavske in nameštenske razmere v vseh polnostih. Tu pa se pokaže slika, nad katero moremo samo strmel, razumeti je ne moremo, kakor ne moremo razumeti naših oblasti, da kaj takega pustijo.

So v Mariboru podjetniki, ki niso naši državljani, ne znajo ali pa ne želijo znati naše govorice, ki pa si vseeno jemljejo pravico, da kritizirajo zlohotno vsak pojav našega javnega življenja. Niso to kapitalisti, ki so prinesli k nam milijone tujega denarja in vložili nato te nezastužene milijone v naše gospodarstvo.

So pa tudi taki, ki so res prinesli iz tujine svoj kapital, s tem kapitalom so osnovali v Mariboru industrijo ene ali druge vrste, pa mislijo sedaj, da smejo zato poklicati k nam tudi delavce iz tujine. K nam, kjer je brezposelnost vseh slojev naravnost brezmejna, hodijo še tujci, ki ne znajo in znati nečjo našega jezika, pa imajo najboljša plačana mesta. Pravijo, da pri nas ni strokovnjakov in je zato potrebno, da pridejo k nam tujci strokovnjaki. Več kot petnajst let smo že v svoji državi; pravijo, da je ta država tudi narodna naša.

□ Zapisnega vseh vojaških obveznikov, nesprejetih rezervnih častnikov, invalidov, stalno in začasno nesposobnih obveznikov od rojstnega letnika 1880 do vključno 1914, se vrši na vojaškem vezališču Tezno pri Mariboru v nedeljo, dne 16. decembra ob 10. Obvezniki, ki niso pristojni v Mariboru, morajo pa prisesti na Tezno, ker bivajo stalno v Mariboru, naj se prijavijo mestnemu vojaškemu uradu radi pribave podatkov in sicer: 10. decembra letniki 1900—1914, 11. decembra letniki 1890—1900 in 12. decembra letniki 1880—1890. Obveznikom, ki bivajo v Mariboru, so pa pristojni v okoliški občini, se ni treba javiti na vojaškem uradu, ker bodo prisegli 16. t. m. na Tezno, skupno s svojimi pristojnimi občinami.

□ Zapisnega rezerv. častnikov. V vojašnici kralja Aleksandra v Melju se vrši 9. decembra t. l. ob 11 dopoldne zapisnega vseh rezervnih in vpokojenih častnikov, vojaških uradnikov in častnikov v ostavki. Vsi udeleženci morajo prinesiti s seboj že napisano prisego. Podrobnejša navodila dobe v mestnem vojaškem uradu, Slomškova trg 11.

□ Gasilci na vaji. Mariborski gasilci priredijo v nedeljo veliko jesensko gasilsko vajo. Za objekt požara so si izbrali poslopje Narodnega doma. Med vajo bodo zasledena Franciškanska, Tattenbachova in Kopališka ulica. Napad se bo izvršil z vsemi vozni, ki jih ima društvo na razpolago, in s celokupnim moštvo.

□ Politični cikel v Ljudski univerzi. Drevi predava v Ljudski univerzi zagrebški pisatelj Krešimir Kovačič o političnem položaju Hrvatske leta 1914. — V ponedeljek, dne 10. decembra predava prof. Zalokar o poklicnih boleznih žene.

□ Mesečne legitimacije neveljavne? Včeraj zjutraj je revidiral finančni organ potnike na

bo v nedeljo, 9. t. m. točno ob 10 dopoldne v salonu pri »Levu« v počastitev spomina naših narodnih žrtiev-mučenikov. Potem gremo skupno k maši za dušniki, ki bo v ta namen darovana v cerkvi sv. Jožela (ne v stolnici) točno ob 11 dopoldne. Dolžnost vseh narodnih in emigrantskih društev mesta in okolice Ljubljane je, da počastijo spomin mučenikov žrtiev z lepo udeležbo. — Dobor.

□ V kavarni »Evropa« bo danes v petek, 7. decembra in v soboto, 8. decembra večerni koncert Vljudo vabljeni!

□ Ključite telefon 34-21 za nujna elektro-popravila, podjetje Havlicek Fran, Sv. Petra c. 5.

□ Nesreča pri delu. Včeraj je reševalni avto prepeljal v bolnišnico trgovskega vajenca P. Krničarja, zaposlenega pri trgovcu Plešku v Kolizejski ulici. Krničar je cepil trske, pri tem pa se je močno vsekalo v nogo in si presekalo piščalno kost.

Ali ne bi bilo mogoče to tudi v resnici izvesti? Ali je upravičeno, da prihajajo k nam tujci. In mnogo mariborskih podjetij ima vsaj po enega inozemca.

Mogoče je bilo pri ustanovitvi enega ali drugega podjetja res upravičeno in nujno potrebno, da pride strokovnjak iz inozemstva, je pa popolnoma neupravičeno in se ne da zagovarjati, da po letih in letih ta podjetja ne namestijo naših domačih strokovnjakov, ki jih imamo gotovo že za vse posamezne stroke na razpolago. Zlasti pa ne moremo nikdo opravičevati, da so knjigovodje pri nekaterih podjetjih inozemci. Zato bi bila dolžnost vseh nadzornih oblasti, da strogo pazijo na to, da se ne izrablja določilo o zaposlitvi inozemcev. — Vsem podjetjem pa bi bilo treba predpisati in natančno določiti, kako dolgo smejo imeti zaposlene inozemce in v kakšnem roku morajo svoje inozemske strokovnjake nadomestiti z domačini.

Ce smo že morali pristati na to, da ustanavljajo pri nas tujerodci industrijska podjetja, ni treba in tudi ne bomo nikdar pristali na to, da zaposlujejo ta podjetja, ki živijo iz našega denarja, inozemce, tujce po rodu in mišljenju.

Zato bomo kmalu prinesli natančno statistiko vseh zaposlenih inozemcev pri podjetjih v Mariboru. Iz tega bo razvidno, da bi bila brezposelnost pri nas lahko precej manjša, če bi se vsa podjetja držala točno določen predpisov o zaposlitvi inozemcev. Iz tega bo pa razvidno tudi, da bi bila samo velika pridobitev Maribora v narodnem oziru, če bi bili pri zaposlitvi inozemcev malo manj občirni. Malo manj občirnosti bi morali kazati tudi napram podjetnikom-tujerodcem, ki si po 15 letih še niso znali pridobiti našega državljanstva, se niso naučili naše govorice, so še vedno tuji našemu narodu, četudi živijo od denarja tega naroda.

mestnih avtobusih. Lastnikom mesečnih vozovnic je izjavil, da so se 1. decembrom izgubile veljavnost, ker avtobusno podjetje ni plačalo 20% takse tudi od legitimacij. Imejtelji teh vozovnic prosijo avtobusno podjetje za pojasnilo, kako je sedaj z izkaznicami.

□ Carinski dohodki v novembru. Na mariborski carinarnici so imeli v preteklem mesecu 5.202.326 Din dohodkov, od tega 5.191.582,50 Din pri uvozu, 10.745,50 Din pa pri izvozu.

□ Usodno zdravilo. Tragična smrtna nesreča se je pripetila v sredo zvečer ter je zahtevala življenje 53-letne raznašalke tuk. »Vedernika«, Marije Muršič. Pila je zvečer žganje, v katerem je imela namočene zelene orehe. Tako žganje se splošno uporablja kot ljudsko zdravilo za razne želodčne bolezni. Muršičevi pa je postalo po žganju silno slabo. Domači so poklicali reševalce, ki so jo prepeljali v bolnišnico. Tam so ji naglo izpraznili želodec, pa je bila vsaka pomoč zastoj. V hudih bolečinah je podlegla zagonenemu zastrupljenju. Preiskava bo ugotovila, ali je bil v žganju poleg orehov namočen še kak strupen sadež, ali pa je kaj drugega povzročilo nenadno smrt.

□ Ne pekovski, ampak tkalski mojster. Tiskarski škrt nam je napravil iz tkalskega mojstra g. Antona Horvata, ki si je po nesreči zlomil obe nogi — pekovskega mojstra.

□ 300 kg cementa ukradli. Poleg stavbišča pri gramoznici na Tržaški cesti so neznanzi odnesli iz barake v eni noči 300 kg cementa.

□ Deklece ob nogo. V Radvanju si je zlomila nogo 9-letna učenka Ana Dvorsak iz Pecker. Ubožico so prepeljali v bolnišnico.

— Pri nagljenju k odelošlosti vzbuja redna uporaba naravne »Franz Josefove grenčice« jako delovanje števca in dela telo vitko.

„Carjevič“ na mariborskem odru

Mariborsko gledališče je pričelo s svojo novo glasheno sezono v soboto, dne 24. novembra, in kot uvodno predstavo uprizorilo Leharjevo opereto v treh dejanjih »Carjevič«. Vsi sodelujoči, tako igralci kot orkester, so ustvarili in nudili številni publiki, ki je docela napolnila prostore, kar se v današnih razmerah in okoliščinah ustvariti in nuditi more. K posameznostim pa nekaj pripomb! — V naslovni vlogi je nastopil g. B. Sancier. Dramatsko je bil dober, v kolikor ga ni motila pevška pozornost na orkester. Njegovemu prikupljivemu glasu v višjih legah manjka prožnosti, v srednjih pa lepo zveni. Sonja gđ. P. Udovičeve je bila med vsemi pač najlepša, doživela in prepričljiva. V svojem pevskem podajanju in v prijetni barvi glasu je pokazala velike vrline. Veliki knez g. P. Kovič je bil verjetno izobilkovan in se je obema glavnima vlogama dobro prilagel; dostojanstvo ministrskega predsednika je uspešno podal g. P. Rasberger. Carjevičev telesni lajak, ki ga je igral g. A. Harastović, pa je bil manj posrečen. Njegova komika, ki ji je manjkalo resničnosti in duhovnosti, je večkrat — tudi vzporedno z nastopom njegove žene Maše v osebi gđ. E. Barbičeve, ki je v nekaterih značilnih potezah ugajala — povzročala le preostre zareze v poteku celotnega dejanja. V splošnem pa sta menda oba mnogo prispevala k humorju in živahnosti igre, Ivan s svojo omejenostjo in hkrati pretkanostjo, Maša pa s koketno razigranostjo. Dobro izobilkovan pa je bil Bordolo g. M. Košiča, enako Lina gđ. E. Starčeve. Tudi ostale manjše vloge so uspešno spopolnile celotno igro. Plesi, ki jih je našeliral g. Harastović, so ugajali predvsem v drugem dejanju, kjer sta želi mnogo zasluženega odobravanja glavni plesalki ga. S. Gorinkova in gđ. M. Godinova, v ostalem pa g. Harastović in gđ. Barbičeva v odgovarjalnih vlogah. Orkester je spretno vodil g. L. Herzog. Izvajanje pa je bilo mestoma zabrisano, manjkalo je muzikalne, motivne dovršenosti. Melodično-šim odstavkom, samospetom in dvospetom Carie-

viča ter Sonje, naj bi dal orkester več zanosa in globlje občutenosti, pa bi bili podani mnogo učinkoviteje. — Režija g. M. Košiča je v prvem in drugem dejanju mnogo pripomogla k dovršenosti. Motili so morda edino neenotni kostumi. Bb.

Duhovna lepota in bogastvo sv. Terezije Deteta Jezusa. Založil Karmel na Selu, p. Moste pri Ljubljani. Pričujoča knjiga je prevod francoske knjige »L'Esprit de Sainte Thérèse d'Enfant Jesus«, ki je prestavljena že v vse večje evropske jezike. Knjiga je strogo znanstveno delo, ki je sestavljeno iz 15 večjih ali manjših virov. Nahačališča posameznih citatov se tudi v slovenskem prevodu vedno navajajo, kar vrednost knjige zelo povečuje. — Benedikt XV. je rekel o sv. Tereziji D. J.: »Ta srečna služabnica božja je imela sama od sebe toliko znanosti, da je mogla drugim pokazati pot do zveličanja.« Sedanjí papež Pij XI. pa je dejal o njej: »Poslušajmo, kaj nam govori Mala Terezija, ki je postala zakladnica božje besede.« Kdor prebere to precej obširno knjigo, ki je pravkar izšla in obsega 188 strani, se bo sam prepričal, da je res tako. V tej knjigi je zbrana vsa tvarina, ki je o sv. Mali Tereziji znana. Porabljen so tudi izjave pri pri beatifikacijskem procesu. Na marsikatero zanimivo podrobnost natičij v spisu, ki je doslej še nikdar nisi slišal o sv. Tereziji. Pomen te knjige je, da podaja na jasen nedvoumen način celotno asketično sv. Terezije D. J. Ta smoter, ki si ga knjiga stavlja, je upravičen in celo potreben. Saj je mnogo neresnih častivcev sv. Terezije, ki si jo predstavljajo le preveč nežno in brez prave askeze. Kdor bo pa prebral to knjigo, bo videl, da je bila sv. Terezija za res heroinja najvišjih kreposti. Vse njeno življenje je bilo prepleteno samih žrtiev in žrtvic, s katerimi si je zaslužila, da so se ji odprla vrata k velikemu zaupanju, velikim ljubezni in k velikemu apostolatu med modernim človeštvom. »Lepota in bogastvo sv. Terezije D. J.« je izšlo v 7 zvezkih po 2 Din. Ti zvezki so 15—21 zvezek Male knjižnice, ki izhaja v Misijonski tiskarni Domžale-Groblje. Obenem pa je spis izšel tudi v eni knjigi, ki se dobi v Karmelu na Selu. Primerno darilo za božične praznike! Dr. J. Z.

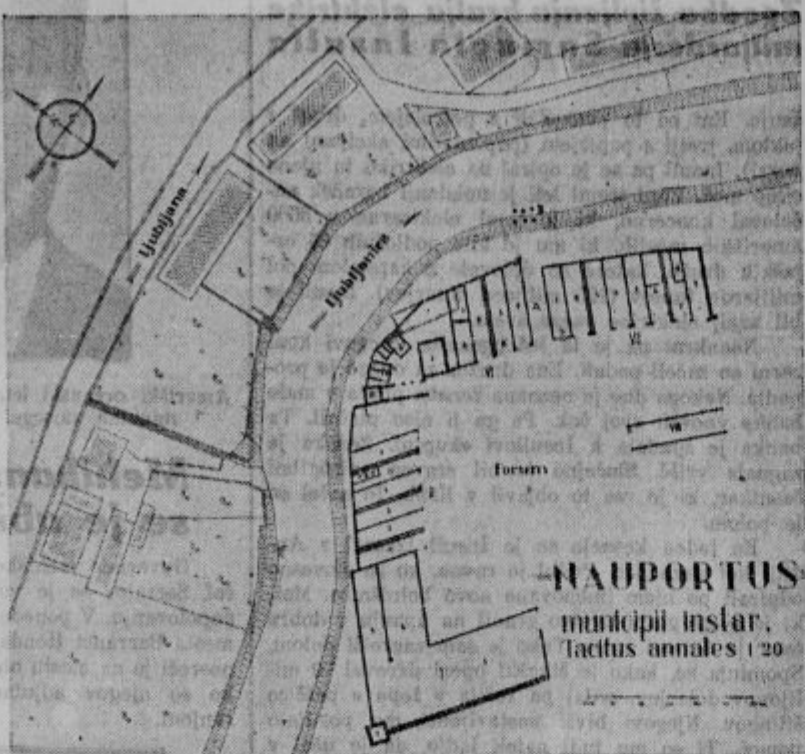
Vrhnika v rimskih časih

Danes prinašamo talni načrt glavnega trga Nauporta, kolikor ga je v letosnji jeseni odkril prof. Valter Schmid. O teh izkopavanjih smo že večkrat v našem listu poročali. Načrt je izdelal g. univ. docent inž. Josip Cernjač.

V boljšo orientacijo našim čitateljem pojasnimo, da so na načrtu narisane stavbe na levem bregu Ljubljanice od zgoraj navzdol najprej objekti nekdanje konzervne tovarne, nato ob cesti dve stari furmanskim skladiščem nasproti Jelovškove domačije in epodaj levo znana gosplina »Pri lovci« s svojimi gospodarskimi poslopji. Na nasprotni strani Ljubljanice pa so narisani temeljni zidovi rimske naselbine.

Opozarjamo na prejšnjem različno debelino zidovja, ki je tudi na tem načrtu dobro vidna. Vnanji zidovi naselbine so — v obrambne svrhe seveda — dosti močnejši kot pa drugi zidovi, in krilni zidovi spet močnejši, kot oni ob Ljubljani, ki je že sama, naravna bariera, služila obrambi.

Poslopje I je velika vojašnica z močnim obrambnim stolpom (1) na zahodni strani. Objekti II, VI in VII so trgovska skladišča, posebno zadnje zelo obsežno. Primerljaj velikost teh skladišč s poznejšimi furmanskimi skladišči iz 18. in 19. stoletja! Pri skladišču VII je zanimiva vodnjaku podobna shramba (b), kamor so pod zemljo na hladnem spravljali kvarljive jestvine. Med objekto-
ma II in VI so vrisana javna poslopja: III — porticus z 2 tabernama (točilnicama); skozi stebrišče je prišel Nauporčan na majhen trg, središče vsega javnega in verskega življenja. Pomen stavbe 2.

zvezane s skladiščem VI, ni povsem jasen, pač pa predstavlja objekt IV tipično uradno poslopje z dvema pisarnama, stavba V pa svetilišče s prizidano shrambo. Prav dobro sta vidni na našem načrtu nekaki lizeni, ki delita predvorje od pravega svetilišča, kjer so ob severni steni še dobro vidni ostanki zidanega oltarja. Važno je tudi svetlejšje izrisano zidovje prostora 1 objekta VI. To je starejša stavba, katere temelji so zakopani dobrega pol metra pod ostalimi razvalinami. Pri točki B so zaznamovani še dobro ohranjeni ostanki rimskega mostu, od koder je vodila cesta A na tlakovani trg, forum. Pomen stavbe VIII še ni ugotovljen.

Koledar

Petek, 7. decembra: Ambrozij, škof; Urban, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Erna Kovarčič, soproga finančnega uradnika. Pogreb bo danes ob pol 3 popoldne. — V splošni bolnišnici je umrl gosp. Jakob Osterman, vlakovodja drž. žel. Pogreb bo v soboto ob pol 3 popoldne.

† Leskovec pri Krškem. V sredo, dne 5. decembra je nenadoma umrl posestnik g. Vinko Voglar iz Seč. Našli so ga zadetega od kapi v bližini doma. Bil je zelo ugleden mož, bivši predsednik Kmetске zveze, bivši občinski odbornik, točasn cerkveni ključar in načelnik tuk. hranilnice in posojilnice. Svojo družino je vzgajal v strogo krščanskem duhu in bil sam zgled verskega življenja, saj je bil redno vsako prvo nedeljo gost obhajilne mize in tudi zadnjo nedeljo, dne 2. decembra. Odsel je od nas nenadoma, a vendar pripravljen. Bog bodi tolažnik njegovih domačih.

† V Smartnem ob Paki se je preselila v večnost po zasluženem plačilo za velika dela dela gospa Lucija Kandus-Munko. Pokopnica je bila vzor katoliške in slovenske žene. V tem smislu je dala vzgojo tudi svojim otrokom, ki jo bodo težko pogrešali. Pokopali jo bodo na praznik, dne 8. decembra popoldne ob pol 10.

Naj v miru počivajo! Žalujemo svojim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomirani so bili včeraj na juridični fakulteti v Ljubljani gg.: Ivan Humar iz Maribora, Leon Korošec iz Novega mesta in Slavko Tršinar iz Most pri Ljubljani. Iskreno čestitamo.

Ostale vesti

— Oglase za jutrišnje izdajo »Slovenca«, ki je radi praznika Brezmadežne obenem tudi nedejske, sprejema naša uprava sicer danes ves dan do 18, vendar prosil vse cenj. inserente, da oddajo svoja oglasna naročila že v prvih dopoldanskih urah. Oglasom, ki nam bodo došli v poznih popoldanskih urah, ne moremo zagotoviti zaželjene namestitve.

— Veliko presenečenje nam je pripravila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Tomaž Kempččan »Hojo za Kristusom« bo oddajala skoraj zastojni. Na zalogi ima še večje število izvodov v obliki molitvenika, vezanih v platno z rdečo obrezo, v zelo priročni žepni obliki. »Hoja za Kristusom« je, kakor pravi Fontanelle, najlepša knjiga, kar jih je prišlo iz človeških rok, zakaj Sv. pismo je prišlo iz božjih. Slovenci smo to delo prvič dobili že leta 1719, v času, ko so bile knjige pri nas še redke ko zlato. Od tedaj so se množile izdaje te dragocene knjige, ki bi morala biti osebna last vsakega katoličana. Vsak dan bi moral čitati v nji, zakaj toliko vzpodbude, lepote in miselnega bogastva ne najde v nobeni drugi knjigi. To je knjiga za celo življenje; čim večkrat jo čitamo, tembolj se nam odkriva bogastvo te zakladnice. Kadarkoli jo odpremo, se nam odkrijejo nove misli in nova spoznanja, da ne bomo nikdar izčrpali vseh biserov, ki so zgoščeni v knjigi za naše duhovno življenje. Prav v sedanjem razvrzanem času nam je mi-
ren in neomajen svetilnik v življenju, kakršn

Vlažno • hladno, sedaj NIVEA

Po burji, dežju ali snegu — je zlasti potrebno, da varujete Vašo kožo pred vetrom in slabim vremenom, to pa storite najbolje tako: vsak večer, predno greste spat, si nadržajte kožo zelo na abko z Nivea Creme. Koža bo postala vsled tega mehka in gibčna, a poleg tega tako odporna, da ji niti slabo vreme ne more škodovati.

Vsled eucerita, ki se nahaja v Nivea Creme, prodira globoko v kožo, ne da bi pustila sijaj, in je istčasno krema za noč in dan.

Celje

— Visok obisk v Celju. V sredo se je mudil v Celju ljubljanski knezoškof prevz. g. dr. Gregorij Rožman.

— Akademija v proslavo Brezmadežne. Opozarjamo obitnostno na akademijo, ki jo priredi na praznik ob pol 4 popoldne na Ljudski posojilnici v proslavo Brezmadežne Dekliška Marijina kongregacija v Celju. Spored akademije je skrbno in dnevno primerno izbran in bo prav gotovo vsakdo zadovoljen.

— Odmevi vesele ekskurzije pred sodiščem. V sredo, dne 7. novembra je bila pri okrajnem sodišču v Celju razprava zaradi afera, ki je nastala dne 3. maja letos v kavarni Merkur v Celju, ko je večja družba napravila izlet v Jadran-ekspresu v Maribor. V tej družbi sta se nahajala tudi vršilec dolžnosti poštnega direktorja dr. Tavze iz Ljubljane in banovinski uradnik Husejin Hadžić iz Banjaluke. Kakor smo o zadevi že pisali v »Slovenec« dne 10. novembra t. l., bi prišlo takrat med omenjenimi izletniki in nekaterimi Celjani do pretepa, če bi ne bila posredovala policija. Pač je pa Hadžić pljunil ob tisti priliki v obraz lekarnarju g. Fedorju Gradišniku, zaradi česar je ta njega tožil. Razprava je bila dne 7. novembra zaradi zaslivanja priča in obdolženca preložena na 6. december. Pri večeršnji razpravi sta bila zaslšana g. mag. Fedor Gradišnik in abs. iur. Vladimir Diehl, ki sta izpovedala isto kakor ostale priče. Husejin Hadžić, banovinski uradnik iz Banjaluke, je bil obsojen na 600 Din denarne kazni ali 10 dni zapora brezpogojno in v povračilo sodnijskih stroškov.

— Vsi vojni obvezniki zamudniki in celjski okoliški občini naj se v svrhu vpisa v seznam obveznikov za položitev prisage Nj. Vel. kralju Petru II. takoj, najpozneje pa do 12. decembra t. l. javijo v občinskem uradu na Bregu.

Jesenice

Miklavžev večer v Krekovem domu je bil prav prijeten. Zlasti je bilo veselja v dvorani, ko so »Aljaževci« vprizorili trojednjo komedijo »Zmešnjava nad zmešnjavo«. V soboto bo pa Miklavžev večer v koči Turistovskega kluba Skala, ki je last jesenjske podružnice. Koča stoji malo manj ko 2000 metrov nad morjem, skoraj na vrhu Rošce. Kako bo Miklavž gori prišel, je njegova stvar, toda prišel bo in celo s spremstvom. Kdor iz kateregakoli razloga ni mogel v sredo na Miklavžev prireditve, ta naj se potruži v soboto popoldne na Roščo, kjer bo užil polno pravega, neprislusjenega planinskega veselja.

Novo mesto

Zaključek Obrtniškega tedna v Novem mestu. Dne 8. t. m. ob pol 9 dop. bo sv. maša s cerkvenim nagovorom v Kapiteljski cerkvi za vse obrtništvo. Ob 10 predavanje g. dr. Jure Koceta, zastopnika TOI v Ljubljani »Nagovor na obrtno mladino«. Nato predava učitelj g. Vilko Menard o »Vzgoji obrtniškega naraščaja«. Predavanje se vrši v telovadnici osnovne šole v Novem mestu. Vljudno vabimo vse obrtnike iz Novega mesta in okolice k udeležbi. S tem bo zaključen Obrtniški teden, ki je trajal od 1. t. m. — Dne 8. t. m. ob 7 zvečer je neobvezen družabni večer za obrtnike pri g. Windischarju v Kandiji. Vabljeni vsi gg. obrtniki z družinami in obrtništvo naklonjeno občinstvo.

Vič

Na praznik Marije Brezmadežne priredi fantovski odsek Marijine kongregacije v Pristevnem domu na Glinceh pod okriljem Krščanske šole akademijo s sledečim sporedom: 1. Deklamacija. 2. Klarinet-solo. 3. Zborna deklamacija. 4. Vokalni kvintet. 5. Instrumentalni kvintet. 6. Enodejanka »Satan«. 7. »Molitev«. Za akademijo se fantje pridno pripravljajo, zato bo gotovo kar najlepše uspela. Vabimo občinstvo, da se akademije polnoštevilno udeleži in s tem dokaže, kako visoko ceni njih delo, načela in pa ideje. Začetek ob 4 popoldne. Vstopnina prostovoljna.

Naznanila

Ljubljana

1 Rokodelski oder ponovi izredno uspelo dramo »Konec potts« v nedeljo, 9. decembra ob 19.30 zvečer. Vsak, ki je bil pri prvi vprizoritvi, je priznal, da je delo prava umetnina, kakor tudi, da igralci Rokodelskega odra stalno napredujejo. Kdor hoče videti res nekaj lepega, naj pride v nedeljo zvečer v Rokodelski dom. Vstopnice se dobivajo jutri in v nedeljo od 10—12 dop. Komenskaga ulica, št. 12.

1 Trupski oder vprizori v nedeljo, 9. decembra ob 15 na odru Zadrugačnega doma v Karnorovi 14 veselo igro »Roksi«. Predprodaja vstopnic od 10 do 11.30. 1 Kultura in družaben večer bo zopet letos pripravil »Klub esperantistov« v Ljubljani na Zamenhofovem večeru. Prireditvev bo uoocj 7. t. m. ob 20.30 v dvorani hotela »Metropol« (Miklič). Vstopnine ne bo, pride lahko vsakdo.

1 Nočno službo imata lekarni: mr. Bohorič, Sv. Jakoba trg 9 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 35.

Drugi brni

Devica Marija v Polju. V ponedeljek ob 20 bo pr. svetni večer v domu. Spored: Govor o miru, deklamacija, recitacija o miru, prvo dejanje igre »Vest«, godba. Vstopnina navadna.

Fantovska kongregacija v Petrovčah pri Zalcu priredi jutri po večernih Miklavžev večer v dvorani g. Jelovška. Na sporedu sta dve igralnoednjaniki in pete moškega zbora iz Zalcu. Sv. Miklavž bo pa obhraloval revne otroke. Pridite in odzovite se vabilu fantovske kongregacije!

Cerkveni vestnik

Kongregacija gospodičen pri sv. Jožefu v Ljubljani. Jutri naslovni praznik. Ob 6.30 sv. maša in skupno sv. obhajilo, ob 7 slovesen shod. 1 Cerkven sv. Jožeta. Na praznik Brezmadežne spoetia M. D. ob 8 slov. sv. maša. Izjava sv. Mišasa Salve Regina. ob 1 E. Stehle, gradunle: »Benedicta es tu«, el. A. Foerster, po oferi. Ave Maria, el. Fr. Abt. Po maši: »Angel Gospodove el. dr. Fr. Kimovec. Krizanska molka in mladeniška družba ima jutri v proslavo Brezmadežne družbeno duhovno ovravilo v družbeni cerkvi krizanski jutraj in ob šestih zvečer. Jutraj med sv. mašo skupno sv. obhajilo. Udeležba za vse člane obvezna.

Cerkev M. D. v Krizankah. Jutri na praznik Brezmadežne ob 11 slov. sv. maša. Izjava sv. Mišasa pastoralni in oferti. »Ave Maria«, el. A. Rihovský, gra duala »Benedicta es tu«, el. P. Giesbacher. Po maši: »Za goro že solnce hiti«, el. F. Pokan.

11 L'vanja kongregacija pri uristinkah v Ljubljani. 8. decembra glavni družbeni praznik. Jutraj ob 5.45 skupno sv. obhajilo z združeno sv. mašo. Popoldne ob 14 slovesen shod. Voditelj.

Radenska

vsebuje jod v najprimernejši količini.

Jod najboljšje deluje v malih količinah in takšna primerna količina joda se nahaja prav v Radenski! Razen joda ima Radenska še ogromno količino drugih zdravilnih sestavin za srce, ledvice, seč, žele, hormone in živce.

Zato je Radenska tako dobra, pitna in zdrava!

Iz berača - milijarder

Iz milijarderja - berač

Samuel Insull — to židovsko zvaneče ime je že več ko pol leta šlo po vsem časopisju sveta. Samuel Insull — kralj elektrike je stal pred ameriški porotniki, ki so ga sodili zaradi poloma njegovih ogromnih podjetij. Ko je prišel polom, je Insull zbežal iz Amerike in bilodil po Londonu, kjer so pred dolgi desetletji v revščin: tekla njegova otroška leta. Pri tej priki se je z njim sešel neki časnika, kateremu je Insull potožil, da hodeč po londonskih ulicah venomer misli na bedo svojih mladih let, kar mu lajša gorje, katero ga je zadelo na starost. V časnikarjevi družbi si je nekdanji milijarder ogledal tudi veliko londonsko bolnišnico v Hampsteadu, ki en njen del nosi njegovo ime. Šele pred nekaj meseci je daroval za njo 20.000 funtov sterlingov (kakih 5 milijonov dinarjev), sedaj bi bil pa zadovoljen, ko bi dobil v njej zastojniški kotiček. Pri tej priliki je časnikarju povedal zgodbo svojega življenja:

Ko je Samuel Insull bil star 6 let, je hodil stat na ulico in beračil. Bil je umazan in razcapan, s štirimi bratci je moral spati v eni postelji. Za priberačene krajcarje, ki jih je zvečer prinesel domov, je dobil gorko juho ali pa klotuto — kakor je pač nanese la očitova volja. Šolska leta so najlepša v njegovih otroških spominih. Učitelji so bili z njim dobri in usmiljeni, sošolci pa povečini vedno siti, tako da mu je vedno kdo postregel s svojim zajtrkom. Zato pa je Samuel Insull znal sošolce zabavati s tem, da jim je iz papirčkov zvijal lepe figurice.

Ko je bil star 14 let, je raznašal zavoje in

plama male trgovinice. Leto dni kasneje je postal bančni praktikant. Po dnevu je lizal in lepil znamke, zvečer pa je hodil k tečajem za stenografijo in knjigovodstvo. Njegovi dohodki so rasli in je kmalu zaslužil cel funt (250 Din) na teden. Od tega služka je lahko že prihranil nekaj šilingov. Z 18 leti je imel že toliko, da je imel za vožnjo v Ameriko, kamor je potoval na ladji v najcenejšem razredu.

V Ameriki je mož imel srečo. Kmalu je dobil službo pri na pol norem tehniku. Ta napol nori tehnik je bil Tomaž Edison, tedaj še neznan iznajditelj, ki so se njegovim izumom vsi emejali in ga imeli za norca. Insull tedaj še ni imel pojma, kaj je električna žarnica. Toda njegov trgovski nagon mu je narekoval, da žarnica pomeni bogastvo. Že prvi večer je Edison razvil tako sijajne narčte, da so se celo ženski Edisonu zdeli ženski. V nekaj letih je Edison postal najslavnejši človek na svetu, Insull pa najbolj cenjeni industrijski ustanovitelj. Ustanovil je največje elektrarne in si ustvaril premoženje več sto milijonov dolarjev. Pred 10 leti je bil na višku slave in moči.

L. 1924. je Insullova finančna skupina razpolagala z 200 milijoni funtov — torej s celo milijardo dolarjev (50 milijard dinarjev). S tem orjaškim premoženjem bi bil lahko vladal pol Amerike. Toda Samuel Insull je imel večje načrte. Kar sta zmogla zastareli Rockefeller in molčeči Morgan — to zmoro tudi on! Čez noč si je podvojil premo-

Zgodba življenja kralja elektrike milijarderja Samuela Insulla

ženje. Eni so to poskušali s petrolejem, drugi z jeklom, tretji s papirjem (papirnatimi akcijami na borzi). Insull pa se je opiral na elektriko in njeno silno moč. Pred tremi leti je nekdanji beraček načeloval koncernu, ki je imel elektrarne v 5000 ameriških mestih, ki mu je bilo podločnih 65 orjaških družb, katere so delovale s kapitalom pol milijarde funtov (125 milijard dinarjev). Insull je bil kralj elektrike vsega sveta.

Naenkrat pa je ta luč ugasnila. Njegovi koncerni so začeli padati. Ena družba za drugo je propadla. Nekega dne je neznan ženska prišla v malo banko vnoviti svoj ček. Pa ga ji niso plačali. Ta banka je spadala k Insullovi skupini. Ženska je zagnala vrišč. Slučajno je bil zraven nezgibni časnikar, ki je vee to objavil v listih. In začel se je polom.

En teden kasneje se je Insull izkazal v Angliji kot neznanec. Prišel je ravno, ko so slovesno odpirali po njem imenovano novo bolnišnico. Mož, ki je svoje gospodarstvo gradil na upanju v dobre čase, je doživel krizo. Tako je sam zagrešil polom. Spominja se, kako je šikaški operi daroval 20 milijonov dolarjev, sedaj pa rožlja v žepu s peščico šilingov. Njegovi bivši nastavljenici mu pošiljajo pomoč. Ti so mu tudi najeli ladjo, da je ušel v Turčijo, kjer so ga ujeti in prepeljali v Ameriko. Tu so ga sodili in oprostili. Toda on je že strl. Kaj naj 75 letni možak sedaj začne? Kaj pomeni ta usoda, se sprašuje on.

To je prokletstvo denarja, je odgovor.

Ameriški oceanski letalec Post je v 2 urah in 10 minutah dosegel višino 14.630 metrov.

Mehikanski guverner se je ubil

Guverner mehiške države Michoancan, general Serratos se je vozil z letalom na službenem popotovanju. V ponedeljek zjutraj pa je letalo blizu mesta Barranet Honda strmoglavilo na tla. Pri tej nesreči je na mestu obležal mrtev general, medtem ko so njegov adjutant, pilot in mehanik hudo ranjeni.

Najboljši ameriški letalec z jadralnimi letali Warren Eaton, ki je bil celo predsednik ameriških jadralnih društev, se je ob obali Floride s svojim letalom ponesrečil in utonil.

Grad brezposelnih

Na Angleškem se vsa javnost zelo zanima za usodo brezposelnih. Posebno skrbje zato, da bi se brezposelni, kateri v svoji stroki ne dobe več služka, lahko izučili druge stroke. Tudi bogati zasebniki skrbje za tako novo šolanje brezposelnih revežev. Bogati lord Boyne je svoj grofovski grad v provinci Durham prepustil brezposelnim severovzhodnega dela okraja. Grad ima ugodne avtobusne zveze. Krajevne oblasti in cerkev so poskrbele za učne moči na šoli, ki se je ustanovila v gradu. Te dni so brezposelni prvi prišli v grad. V kratkem jih pride obiskat sam angleški prestolonaslednik. Poleg delavnic in predavalnic imajo v gradu tudi skupno obednico za brezposelne in veliko čakalnico. Pripravljena je tudi velika knjižnica. Poleg drugega učitelstva so brezposelnim na razpolago tudi strokovni učitelji in rokodelski mojstri, ki jih bodo učili novih poklicev. Zvečer obravnavajo o godbi, umetnosti in lepem posloju.

Byrdova odkritja na Južnem tečaju

Pred dnevi smo poročali, da je ameriški admiral Byrd, ki raziskuje skrivnosti Južnega tečaja, našel po sredi tečajskega ozemlja nekaj morsk preliv. Nekaj dni nato se je Byrd v letalu vnovič spustil nad orjaško ledeno puščavo in dognal je nove stvari.

Sedaj poroča, da se je prvič motil, ko je poročal, da po sredi tečajskega ozemlja reže celino nekaka morska ožina. Ob novem poletu se je prepričal, da ni tam nobene morske ožine, ampak sama suha zemlja, kajpak pokrita z večnim ledom in snegom. Ozemlje, ki ga je že poprej našel in ki se imenuje Mary-Byrdova zemlja, se razteza daleč tja na jug do Južnega tečaja.

Byrd je amerškemu predsedniku brezlično poročal o svojem odkritju in mu sporočil, da je ob sedanjih poletih odkril vsega skupaj 500.000 kvadratnih kilometrov nove zemlje, ki leži na ameriški obli Južnega tečaja. Ta zemlja vsekakor pripada Ameriki.

63.800 redovnih učiteljc v Ameriki

Državna konferenca katoliške dobrodelnosti v Združenih državah severne Amerike je izdala izkaz o delovanju katoliških redovnic v Združenih državah. Ugotovljeno je, da je 60 odstotkov vseh katoliških redovnic nastavljenih za učiteljice, namreč 63.885 od 105.574. Za njimi mnogo tisoč redovnic deluje v verskih in dobrodelnih organizacijah kot občinske sestre, v zavetiščih, v misijonih itd. Strežnic pa je 7624, torej 7,2 odst. vseh redovnic.

Poljaki premagali Nemce. V nedeljo so v Berlinu igrali nogometno tekmo Poljaki iz Krakova z Nemci iz Berlina. Zmagali so Poljaki z 1:0.

Zlati zaklad v Bahamskem morju

V zadnjih dneh se svet zopet spominja krvave bratomorne vojne med severnimi in južnimi državami Združenih držav Severne Amerike. To je bilo v času, ko so se severne države bojevale proti južnim za enakopravnost vseh državljanov in za odpravo suženjstva. Angleži so tedaj pomagali južnim državam ter s svojimi ladjami blokiral ameriško obalo. Vendar pa se je našlo polno pogumnih ameriških pomorščakov, ki so bodisi iz domoljubja, bodisi zaradi pustolovščin skrivaj poskušali prepluti skozi angleške ladje in severnim državam dovažati vojni material in denar. Med temi pomorščaki je veliko imen, katere je zaradi njihovega junaštva zgodovina ohranila.

Neke viharne noči je tak pogumni pomorščak na svoji ladji zopet hotel pretrgati angleško blokado. Angleški zasledovalci so ga opazili in ga začeli loviti. Ko je videl, da ne bo mogel ubežati, je ukazal vreči v morje

ogromen zaboj, v katerem je bilo spravljeno suho zlato, da bi ga Angleži ne dobili v roke. Na zemljevidu je še točno označil kraj, kjer je potopil zlati zaklad.

Uprava Bahamskih otokov je šele sedaj dovolila, da smejo ladje iskati potopljene zlati zaklad. Pred malim mestecem Gregori Town pri otoku Eletera je polno ladij, ki so pripravljene, da odplovejo iskat zlato, kakor hitro bo vreme ugodno. Največ upanja, da bo srečno našel zaklad, pripisujejo malemu parniku »Mayflower«, katerega je opremila sama uprava Bahamskih otokov. Eni izmed drugih ladij katere so pripravljene na to pot, pa poveljuje mož, ki je potomec tistega pomorščaka, kateri je tedaj dal potopiti zlati zaklad. Ker pa je vreme zadnji čas precej neugodno, bo treba še nekaj časa čakati, preden bo svet zvedel, kakšen bo uspeh tega prizadevanja.

Plinske vaje pariške vojaške šole.

Letalski promet nad Tihim oceanom

Panameriška družba za zračni promet je pravkar naročila tri velika letala, katera bodo lahko prenašala po 50 popotnikov. Američani upajo, da ta tri letala kmalu ne bodo več sama, ampak, da bo prihodnje poletje že več takih zračnih orjakov s svojimi popotniki plavalo čez valove Tihga morja. Že sedaj ima Amerika celo vrsto velikih potniških letal. Nova letala pa bodo še za eno tretjino večja ko dosedanja. Letala bodo lahko 6000 km daleč, s seboj bodo nosila 10 stotov pošte, 46 popotnikov in 4 može posadke.

Ker bodo ta velika prometna letala morala letati samo nad svetovnimi morji, so tako narejena, da imajo od spodaj plavalno napravo, nekake čolničke, da se lahko spuste in plavajo v najbolj razburkanem morju. Letala imajo štiri motorje, kateri imajo skupaj 3200 konjskih sil. Njihova krila so široka 43 m, trup sam pa je 30 m dolg.

Prva tri letala bodo najprej letala čez Tihno morje, in sicer iz Kalifornije na Kitajsko. Pozneje

bodo začeli zračni promet tudi čez severno Atlantsko morje.

Panameriška družba za zračni promet se pravkar pripravlja, da bi započela redni letalski promet čez Tihni ocean. Sedaj poskušajo poseben stroj, ki sicer ni tako velik, kakor so naročeni in opisani trije, ki pa bo vendar lahko prenašal veliko število ljudi. Ako se bodo poskusi obnesli, bo letalo že prihodnji teden odletelo v San Francisco, da od ondod poleti na Honolulu in od tam v Kitajsko. Kanton. Izračunali so, da bo ta stroj s povprečno hitrostjo 230 km na uro v 56 urah preletel Tihni ocean.

Letošnjo po poročajo iz Kalifornije, da je 4. t. m. iz Oaklanda odletel v Avstralijo ameriški letalec Ulm skupaj z dvema tovarišema. Na svojem poletu se bo spustil med poljo v Honolulu na Havajskih otokih. Ameriški parnik »Lurninec«, je 4. t. m. ob 8. zvečer sporočil, da je videl to letalo leteti kakih 3500 čevljev visoko proti cilju.

jih z neko raztopino, v kateri je raztopljen arzenik. Toda to orožje je zelo dvo-rezno. Ker je s tem strupom treba večkrat zapored škropiti polja in travnike, bo strup ostal na travnih bilkah, kar bo povzročilo, da bo pozneje cepalo govedo in tudi ptičji rod.

Prvi roji kobilic, ki prihajajo z vetrom od severa proti jugu, so od glavnega mesta južne Afrike, Kapstadta, oddaljeni le še 160 km. Če ne bo kmalu zapihal južno-vzhodni veter, ki bi jih pognal nazaj, bo ta nadloga v kratkem času uničila obširne sadovnjake in vinograde v južno-zahodni Kaplandiji, kar bo povzročilo neizmerno škodo.

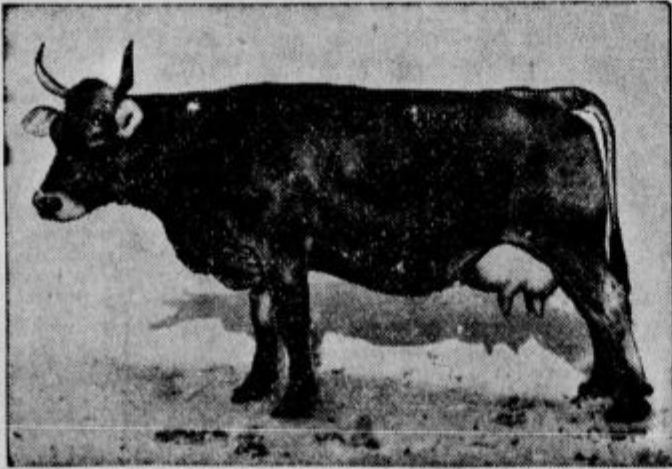
Južni Afriki groze kobilice

Južno Afriko je letos obiskala nenavadno velika nadloga. Celi roji kobilic uničujejo tamkajšnja polja in travnike. Vlaksi, ki prihajajo od severa v Kapstadtu, imajo po več ur zamude. Kobilice namreč 15 cm na debelo pokrivajo vso zemljo naokrog ter so vsled tega nakopičene tudi na železniških tračnicah. Kolesje jih sicer mečka, zato pa posla-nejo tračnice tako spolzke, da vlaksi ne morejo voziti.

Vlada je organizirala celo vojsko proti kobilicam. Uničujejo jih s strupom ter so jih v severnih krajih ros že docela uničili. Toda v srednjih okrajih ni nikjer videti pravega uspeha. Uničujejo

Najboljša krava mlekarica

Neki zgornjebavarski kmetovalec ima kravo, ki je v 342 dneh dala 17.052 kilogramov mleka ter je tako dosedanji kravji rekord prekosila za 1000 kilogramov. Krava daje petkrat več mleka, kakor ga povprečno dajo druge krave. Priporočljivo in posnemanja vredno!

Gospodarstvo

Naše kreditno zadružništvo

Zadružna zveza je priložila Narodnemu gospodarstvu statistiko svojih članic za leto 1933. Iz pregleda je razvidno, da je po dolgi vrsti let privrastle številne zadružnice padlo. Leta 1932 je bilo v 628 zadružnic, ki so poslane računski zaključek, v članjenih 166.746 zadružnikov, naslednje leto 1933 je število zadružnic, ki so poslane računski zaključek, naraslo na 666, toda število zadružnikov je padlo na 153.643 članov. To kaže, da je naše zadružništvo v težavnih razmerah. V naslednjem podajamo pregled o statistikah zveze od leta 1929 dalje.

	Število članic	poslane podatke	zadružniki
1929	578	558	141.458
1930	611	588	151.201
1931	650	615	156.857
1932	663	628	166.746
1933	678	666	153.643

Iz tega sledi, da se je tudi statistična služba Zveze izboljšala in sedaj obsega skoraj vse zadružnice. Kakor je iz pripombe k letošnji statistiki razvidno, od sedmih zadružnic, ki se manjkajo do celotnega števila članstva, tri zadružnice niso poslane računskega zaključka in jih je radi tega Zveza izključila, štiri zadružnice pa v letu 1933 niso poslovale.

Kreditne zadruge

Vse kreditne zadruge razen dveh so poslane računski zaključek, tako, da je njih statistika najbolj popolna. V statistiki kreditnih zadružnic je zapadenih tudi 12 zadružnic iz Hrvaške, ki so imele 8641 članov, 9,9 milij. Din prometa in 17,2 milij. Din hranilnih vlog. Zato smo te zadruge iz naših pregledov izločili, da dobimo točno sliko o položaju kreditnega zadružništva v Sloveniji.

Sledeči pregled nam daje bilančno sliko vseh slovenskih kreditnih zadružnic, članic Zveze, v milijonih dinarjev za leto 1933, v oklepajih pa so podatki za leto 1932.

Aktiva: gotovina 6,1 (6,3), posojila 432,3 (454,3), menična posojila 11,5 (12,4), aktivni tekoči računi 244,7 (251,5), naložbe 276,7 (280,2), nepremičnine 37,0 (34,4), inventar 2,1 (2,1), zaostale obresti 10,6 (11,7), vrednostni papirji 11,1 (11,3), deleži pri drugih zavodih 1,8 (1,8), ostala aktiva 1,7 (5,4), izguba 0,4 (0,4).

Pasiva: deleži 1,337 (1,217), rezerva 36,7 (32,4), hranilne vloge 926,7 (966,3), pasivni tekoči računi 39,2 (45,9), izposojila 256,3 (17,7), ostala pasiva 3,0 (4,8), dobiček 2,95 (3,3).

Račun z gube in dobička kaže tele postavke (vse v milijonih dinarjev, v oklepajih podatki za leto 1932):

Zguba: obresti hranilnih vlog 52,9 (44,7), obresti tekočih računov 4,1 (3,5), upravnih stroškov 7,85 (7,97), davki in prisilne 1,9 (2,5), odpisi 1,8 (2,6), podpore 0,5 (0,8), ostalo 19,1 (20,4).

Dobiček: obresti posojil, plačane zaostale, predplačane prejšnjega leta 44,9 (55,25), obresti tekočega računa in naložb 30,9 (29,2), upravni prispevki 1,8 (1,6), ostalo 4,7 (5,2).

Obrtniška vprašanja

3000 vajencev brez pouka

Po statistiki zbornice za TOI v Ljubljani je bilo v Sloveniji leta 1926 14.549 vajencev, od teh pa je obiskovalo obrtno nadaljevalne šole samo 6821 vajencev, tako da je 7728 vajencev ostalo brez pouka. Ob takem stanju so bili potrebni resni napori, da se naše strokovno šolstvo še poveča. Kriza je sicer število vajencev, ki niso obiskovali šol, znižala na 3000, vendar je še to število odločno preveliko in nam dokazuje, da je obrtno nadaljevalnemu šolstvu potrebno povečanje, ne pa da se mu jemlje finančna podlaga in se reducira, kot se to dogaja sedaj iz proračunskih razlogov. Država sama je sicer prenesla vsa bremena na občine, strokovne organizacije in zbornice, vendar to ne bi smelo biti in tudi v državnem proračunu se bodo morala najti sredstva za obrtno pospeševanje.

Leta 1933 je bilo vajencev 8788, leta 1934 pa približno 7500, tako da je v zadnjih šestih letih število vajencev padlo za polovico. Od vseh vajencev leta 1933 jih je obiskovalo šolo 5640, brez pouka pa je ostalo 3148.

Obrti v Ljubljani

V naslednjem podajamo nekaj števil o razvoju obrtništva v Ljubljani od leta 1875 dalje.

Najštevilnejši obrtni stan so čevljarji. Teh je bilo leta 1875 62, do leta 1902 je njih število naraslo na 102, leta 1910 jih je bilo 145, leta 1933 pa tudi 145. Ta obrt je torej po vojni najmanj napredovala, ker jo je ubila konkurenca tovarn.

Izvoz jabolk v Nemčijo in Prizad

Od Privilegirane izvozne družbe smo prejeli: Na našo prejšnjo izjavo v Vašem listu, o vlogi Privilegirane izvozne družbe v letošnjem izvozu jabolk, je izšel v Vaši številki 269, od 25. novembra 1934 članek pod gornjim naslovom, na katerega se moramo vrniti, ne da polemiziramo, ampak da pobijemo nove netočnosti.

Za ilustracijo predmeta navajamo še enkrat dejstva.

Carina je pri uvozu jabolk v Nemčijo do 24. septembra t. l. znašala RM. 4,50 za 100 kg nepakiranih jabolk in RM. 7 za 100 kg pakiranih jabolk. Z zadnjo carino je obstojala za vsakega brez razlike neomejena možnost uvoza, brez nobenih formalnosti in brez tiskovnic. O tem je zainteresirane izvoznike mogel obvestiti vsak spedit. Samo izvozne premije so bile vezane za uporabo carinskega potrdila kot dokaza izvoza. Izvozna premija je pa znašala 10 par pri kilogramu razsutih in 60 par pri kilogramu pakiranih jabolk. Razlika za 10 oziroma 60 par pri kilogramu bi ostala brez vsakega efekta za izvoz, če bi bila res obstojala izvozna konjunkcija.

Izvoz jabolk iz dravske banovine v Nemčijo je organiziran tako, kot so izvozniki to zahtevali preko svoje strokovne organizacije. Reorganizacija je tudi izvršena na zahtevo istih izvoznikov, katerim se je želelo dokazati, da je nerentabilnost vzrok nemožnosti izvoza, katero so nemožnost od tedaj pogrešno pripisovali sami izvozni organizaciji in intervenciji Privilegirane izvozne družbe. Dokazana nerentabilnost tudi pod novo organizacijo je pojasnila priroden neuspeh prejšnje organizacije, kateri se je do tedaj brez razloga pripisovala nemožnost izvoza.

Nerentabilnost izvoza za skoraj ves čas izvozne kampanje se ni mogla premestiti niti v vpeljavo izvoznih premij, ker se zaradi nizkih cen v Nem-

Leta 1932 je poslalo računsko zaključke 328 kreditnih zadružnic, lani pa 325, katerih članstvo je padlo od 113.065 na 99.622. Zanimivo je, da je v okolici deželnega sodišča v Ljubljani in okolišnega sodišča v Novem mestu število zadružnikov padlo od 51.551 na 39.659, dočim je na področju okolišnih sodišč v Mariboru in Celju, torej na bivšem Stajerskem, padlo število članov samo od 57.787 na 56.822.

Obrestna mera je znašala na bivšem Kranjskem povprečno za hranilne vloge 4,5, prav toliko tudi na bivšem Stajerskem, dočim je znašala leta 1932 na Kranjskem 5%, na Stajerskem pa 5,5%. Obrestna mera za posojila je znašala na Kranjskem 0,5%, leta 1932 7%, na Stajerskem pa 7, prejšnje leto 8%. To kaže, kako nizka je bila pri nas povprečna obrestna mera. Edino v obeh okrajih Slovenske krajine je bila nad povprečjem, nikič pa ne za posojila brez 8,5% (leta 1932 10%). To dokazuje tudi, da za naše zadružništvo ni bilo potrebno zakonito maksimirati obrestne mere, ker je iz itak daleč pod zakonito najnižjo obrestno mero v državi.

Denarni promet zveznih članic je lani ponovno padel, saj je še leta 1932 znašal 2316,4 milij. Din, lani pa samo še 1500,0 milij. Din. Posebno slab je bil pri podeželskih zadružnicah, kjer so posojila bila predvsem pri kmetih, ki niso skoraj nič plačali. Boljši je bil položaj pri mestnih kreditnih zadružnicah. Tako je pri ljubljanskih kreditnih zadružnicah znašal promet 265,6 milij. vloga pa 174,1 milij. Din, pri mariborskih kreditnih zadružnicah promet 22,8, vloge 63,25 milij. Din in pri celjskih kreditnih zadružnicah prometa 518,0, vlog 114,7, skupno torej 1006,4 milij. Din prometa in 352,6 milij. Din vlog, dočim je pri vseh ostalih kreditnih zadružnicah znašal promet 563,5 milij. vloga pa 591,3 milij. Din. Padec prometa je razviden tudi iz podatkov o hranilnih vlogah. Tu je bilo vplačanih leta 1933 149,0 (249,6) milij. Din, dvignjeno pa 233,7 (291,3) milij. Din. Še manjši pa je bil promet na račun posojil: tu so znašala vrnjena posojila 80,4 (102,5), dana pa 57,4 (70,8) milij. Din. Tudi promet v tekočem računu s člani je zelo padel, prav tako promet z Zvezo.

Naslednja tabela nam kaže razvoj našega kreditnega zadružništva od leta 1929 dalje v milij. Din:

	hr. vloge	tek. rač.	izposojila	last. sred.
1929	902,5	53,3	17,7	23,0
1930	988,7	54,4	23,8	28,0
1931	1001,8	43,9	26,0	31,8
1932	966,3	47,9	17,7	33,6
1933	926,7	39,2	25,6	38,0

Aktiva so bila v glavnem tale:

	posojila	tek. računi	naložbe	promet
1929	350,0	246,3	315,0	3749,6
1930	459,6	245,5	321,2	3682,7
1931	482,6	253,6	283,7	2226,0
1932	454,3	351,6	280,2	2306,4
1933	432,3	244,2	276,7	1560,0

Število gostiln v Ljubljani je znašalo leta 1875 166, do leta 1902 se je povečalo na 196 in do leta 1925 na 207. Leta 1933 je bilo v Ljubljani 223 gostiln.

Tretja važna obrtna stroka so krojači. Teh je bilo v Ljubljani leta 1875 36, do leta 1902 je njih število naraslo na 68, do 1910 na 88, do 1933 pa na 148. — Krojačice in šivilje je bilo leta 1875 v mestu, reci in piši: 3, leta 1902 53 in lani 156. Število teh se je povečalo z ozirom na veliki razvoj ženske mode v zadnjih letih. Našemu krojaškemu obrtu bi bilo zelo pomagano, če bi n. pr. vsi lokalni uradi nabavljali službene obleke svojim uslužbenecem. Ne vemo, če država toliko prihrani s centraliziranim naročevanjem obleke. Vsekakor pa bo treba misliti na to, da se pritegnejo obrtniki sploh v večjem številu k državnim dobavam. — Modistinj je bilo leta 1875 v Ljubljani 5, 1902 9, 1933 pa 50.

Ključavničarjev je bilo leta 1875 v Ljubljani 14, 1902 18, 1910 28, lani pa 37. — Številno pekov je bilo leta 1875 izredno znatno ter je znašalo 38, do leta 1902 je število pekov padlo na 31, do 1913 na 22, po vojni pa se je do leta 1934 dvignilo na 41. — Mesarjev je bilo v Ljubljani leta 1875 21, 1910 42 in lani 39. — Brivcev je bilo v Ljubljani leta 1875 5, leta 1910 že 28 in lani 81, kar je v zvezi z žensko modo.

Iz vsega tega se vidi, kako zelo je številčno obrt v Ljubljani napredovala, ni se pa v toliki meri povečal tudi zaslužek. Prirastek bi bil v nekaterih panogah še večji, če ne bi kriza omejila uspevanja dotične stroke.

Čiji niso mogle kompenzirati niti izvozne zgube niti riziko zaradi slabega funkcioniranja klirinškega prometa z Nemčijo, v katerih se morajo iskati razlogi letošnjega neuspeha pri izvozu jabolk v Nemčijo.

Povišanje premij ni nastopilo pod nobenim pritiskom, ampak po nastali potrebi. Izvozna premija za razsuta jabolka je povišana, ko je rok dotičnega kontingenta bil pri kraju, v svrhu stimuliranja izvoza. Premija na pakirana jabolka je povišana z ozirom na znižano nemško uvozno carino za razsuta jabolka na RM 2 za 100 kg, medtem ko je carina za pakirana jabolka ostala nespremenjena z RM. 7 za 100 kg, tako da se je razlika carine med pakiranimi in razsutimi jabolki povišala za RM. 2,50.

Privilegirana izvozna družba nima nobenega spora z izvozniki. Premije so jim priznane in s tem je regulirana edina obveza napram njim.

Privilegirana izvozna družba je letos imela dovolj izkušenj z izvozom jabolk. To izkušnjo bo izkoristila za prihodnjo kampanjo in delovala bo, da v kooperaciji z izvozniki in drugimi zainteresiranimi faktori izprobi izvozne težave, ako prilike v Nemčiji to dovolijo, ker je delovanje zavoda vezano samo za to tržišče.

Pridobitna v Ljubljani in Mariboru

Pridobitna v Ljubljani in Mariboru. Poročali smo že, da so razgrnjeni zadnji sezami ocen dohodkov po davčnih uradah za dohodnino leta 1934. Prvotna ocena, ne upoštevaje naknadnih izprememb po davčnih uradah znaša 54 milij. Din, dočim je bilo lani po davčnem odboru ugotovljenih dohodkov, ki prihajajo v poštev kot podlaga za dohodnino, 22 milij. Din. V Mariboru je znašal prvotni predlog davčne uprave 52 milij. Din. Seveda je Maribor bolj izrazito industrijsko mesto, kot je Ljubljana in je zato samo pri industriji znašala prvotna podlaga 26 milij. Din, ostale 26 milij. Din pa je odpadel na trgovino in obrt.

Izpremembe v carinski tarifi. Dodatno k večeršanju poročila o izpremembah v carinski tarifi omenjamo še, da je znižana post. 206 ferocijankalije itd. za 1. soli hromove kisline maks. od 12 na 3, min. carina pa od 10 na 5, na 1. pri točki 2. ostali pa znaša 12, oziroma 10 min. Za manganov borat ostane še nadalje v veljavi po post. 209 carinska prostost v veljavi, kakor tudi za ostale gloriode razen kalcijevega, na katerega je uvedena na novo carina. Nova je stilizacija post. 351, ki se glasi sedaj: ostali izdelki iz klobučev. 1. prevlake iz klobučevine za strojne valjke 35, oziroma 2. neomejeni izdelki za tehnično porabo 200, oziroma 150 in 3. ostali izdelki 230, 180. Poleg tega se v car. post. 669 izpremeni stilizacija, ki se sedaj glasi: 669 izolirani sprovodniki za električni tok: 1. kabli a) samo v svinčeni cevi 80, 15, b) v ovitih svinčeni cevi 130, oziroma 100 z. l. Din. — Izvozna carina na krpe in tekstilne odpadke ni ukinjena, ampak samo znižana ter znaša za posamezne vrste od 0,80 10, 4, 0,25 20 in 4 z. l. Din.

Sanacija Osrednje zveze hrvatskih kmečkih zadružnic v Zagrebu. Na svoji zadnji skupščini v Zagrebu se je Glavna zadružna zveza odločila zavzela za čimprejšnjo izvedbo sanacije Osrednje zveze hrvatskih kmečkih zadružnic. Sedaj so nameščenci te zveze poslali vsem zadružnim ustanovam in vodilnim zadružnikom apel, da naj se jim da podpora na njih delovni račun. Če dve leti nameščenci zveze niso prejeli redno plač, zadnjih pet mesecev pa sploh ne in so prili v izredno težavne razmere, ker so se mnogi od njih zadolžili pa ne morejo sedaj ničesar plačati, čeprav so računali, da bo sanacija izboljšala njih položaj. Krivica bi bila, če bi morali zadružni nameščenci stradati. Prostovoljne prispevke je poslal na naslov: Zadružna gospodarska zveza, zadruška z. o. z. v Zagrebu, Trg kralja Tomislava 17, na čekovni račun 37.843 za račun »Podpora nameščencem Osrednje zveze hrvatskih kmečkih zadružnic«. To kaže, kako nujno potrebna je sanacija zveze, katere ne gre več odlašati.

Holandski kredit v Belgiji. Sindikat holandskih bank pod vodstvom banke Mendelssohn & Co. v Amsterdamu je dovolil Belgiji kredit 100 milij. hol. goldinarjev proti trimesečnim belgijskim blagajniškim bonom, ki se lahko trikrat obnove, torej na 9 mesecev. 85% posojila bi se porabilo za potrebe belgijske države, 15% pa za belgijski Kongo.

Družba Elektrowerx v Bazlu, ki je med drugim lastnica falske elektrarne in belgijske elektrarne centrale, objavlja svojo bilanco za poslovno leto 1933-1934. Iz računskega zaključka je razvidno, da je bruto donos družbe padel od 2,74 na 2,34 milij. švic. frankov (brez saldo iz prejšnjih let). Zato je padel tudi čisti dobiček od 1,29 na 0,96 milij. švic. frankov. Delniška glavnica družbe znaša 30.00 milij. frankov, obligacijski kapital 14,7 milij. rezerve 3,15 (3,1) milij. frankov. Med aktivni so: efekti 6,4 (5,7), predurni 45,03 (46,0) milij. švic. frankov. Dividenda za 1933-1934 znaša 3%. Trenutno notirajo na ženevski borzi delnice te družbe 197 švic. frankov, najvišje so notirale leta 1928 s 666, najnižje pa 1932 s 70 franki.

Japonski dumping popuša? Iz nemških in angleških listov posnemamo, da se zadnje čase na več področjih opaža popuščanje japonskega dumpinga. Cene so padle tako nizko, da trpi radi tega kakovost. To potrjuje poročilo iz japonskega uradnega vira, da je izvoz v Južno Afriko postal nerentabilen, kajti zaradi izredno nizkih cen je bilo treba lastne stroške kriti s poslabšanjem kakovosti v primeri s poslanimi vzorci. Neprijetne posledice za japonski izvoz je imela tudi ambalaža odn. pakovanje japonskega blaga. Pri keramiki in steklu se je razbilo okoli 50% poslanega blaga. Zaradi tega mislijo ustanovitvi za Južno Afriko posebno izvozno družbo za določitev cen, ki bodo gotovo višje kot sedanje in se bo s tem japonska konkurenca znatno zmanjšala. Po poročilih ameriških listov računajo vodilni newyorški uvozniki, da bo v letu 1935 nastopil splošen dvig japonskih cen, kar bo najobčutnejše vplivalo na japonsko konkurenco.

Borza

Dne 6. decembra.

Denar

Neizpremenjen je ostal le Curih, popustil je Bruselj, dočim so vse ostale devize narasle.

V zasebnem kliringu je ostal avstrijski šiling neizpremenjen: 8.10-8.20. - Orski boni v Zagrebu 28.45-29.15, v Belgradu 29.25 blago. - Angleški funt je nadalje popustil v Zagrebu in Belgradu na 227.20-228.80. - Španska pezeta v Zagrebu 5.60 blago, v Belgradu 5.70 blago. - Madjarski pengő v Belgradu 9 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2313.18-2324.54, Berlin 1372.36-1383.16, Bruselj 799.13-803.07, London 169.92-170.52, Curih 1108.35-1113.85, New York 3393-3421.26, Pariz 225.35-226.47, Praga 142.63 do 143.49, Trst 291.01-293.41.

Promet na zagrebški borzi 31.631 Din.

Curih. Pariz 20.3375, London 15.28, New York 308.75, Bruselj 72.10, Milan 26.31, Madrid 42.125, Amsterdam 208.625, Berlin 123.90, Dunaj 73.10 (57.20), Stockholm 78.75, Oslo 76.75, Kopenhagen 68.20, Praga 12.875, Varšava 58.15, Atene 2.91, Carigrad 2.495, Bukarešta 3.05, Buenos Aires 0.7725.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila tudi danes slaba in so tečaji deloma ponovno popustili. Promet je nekoliko oživel in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 500 kom. in 7% Bler. pos. 2000 dol.

Ljubljana, 7% inv. pos. 69-71, agrariji 40-41, vojna škoda 330-333, begl. obvl. 54-55, 8% Bler. pos. 60-61, 7% Bler. pos. 53-53.50, 7% pos. Drž. hip. banke 62-64.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 68-70, vojna škoda 328.50-330 (328, 329), 12. 328.50 do 330 (332), 6% begl. obvl. 53.50-54.75, 8% Bler. pos. 59-62, 7% Bler. pos. 53.50-54 (54). — Delnice: Osj. sladk. tov. 100-120, Osj. livarna 50 do 75 (50 po 50), Impex 50 den., Trboveljska 103 do 105.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 69-70 (69.50), agrariji 40.25-40.75, vojna škoda 330.25 do 331 (330.25, 330), 12. 330-331 (330), 6% begl. obvl. 55-55.25 (55), 8% Bler. pos. 62-64 (62), 7% Bler. pos. 53.75-54.50. — Delnice: Narodna banka 4800-4900, Priv. agr. banka 214.50-216.50.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je v Vojvodini nekoliko čvrstješi. Pšenico so začeli nakupovati vojaške komisije, v koruzi se je pa razvil dober izvoz v Avstrijo in Švico. V naših krajih je malo kupčije, ker prihaja blago k nam le potom občin z znižanimi vozovnicami. Cene so nekoliko narasle ter so danes znašale: pšenica 107.50-110, času primerno suha koruza 62.50-67.50, umetno sušene ni, nad časovno suha koruza 62.50-67.50 in moka 195-200.

Ljubljana. Pšenica 62. 78 kg. 152-155, 62. 79 kg. 155-157.50, koruza umetno sušena 115-117, času primerno suha pa 107.50-110; — moka 62 ničla brez prom. davka 230-235, ban. ničla 237.50-240, slav. ničla 227.50-230; otrobi debeli 135-140, drobni 110-115.

Šport

Nogometni dogodek

ne samo prihodnje nedelje, temveč vse sezone, vseh zadnjih let, bo brez dvoma napovedani nastop državne reprezentance v Ljubljani. Naše sporine razmere nam vsa ta leta niso dovoljevala, da bi mogli misliti na to, da bi sprejeli v svojo sredo izbrano državno četo. V teh skromnih prilikah, ki smo v njih prisiljeni živeti, bi dala Ljubljana vse premajhen okvir za velično meddržavno tekmo, vsaka taka prireditev bi bila v naprej obojena na občuten finančni primanjkljaj.

Zato tudi ne bomo prihodnjo nedeljo gledali meddržavne tekme, pač pa bo naša državna reprezentanca nastopila proti najmočnejši ljubljanski enajsterici, in prepričani smo, da bo v njej trebila na dovolj močnega nasprotnika, ki ji bo prislil, da napne vse svoje sile. Neglede na to bo to srečanje po svoji kakovosti, po svojem obsegu in po okviru, v katerem se bo izvršilo, sportni dogodek, kot ga ne pominja ljubljanski sportni anali enakega in kakršnega ne bomo zlepa spet doživeli.

Srečno naključje, da so na razpolago svobodni termini — za Ngeše je ta okolnost pač manj srečna — je nanosilo, da tokrat lahko državno enajsterico dobro preskusijo. Ljubljanski nastop državne čete ima predvsem namen nuditi ji možnost, da odigra močno tekmo na travnatih tleh, ker ima Ljubljana v travnatih ploskvih Stadionu nogometno igrišče priznane dobre kakovosti. Pa še en razlog je bil, ki je diktiral to tekmo v Ljubljani. Naše mesto je dalo že nešteto dokazov, da žrtvuje sorazmerno mnogo za sportno gibanje. Naše sportne naprave, intenzivnost gojenja posidnih sportnih panog, veliki uspehi, ki so jih naši sportniki že dosegli v tekmovalnih za državna prvenstva — to so vse dokazi o intenzivnem sportnem delu, ki ga je bilo treba vsaj enkrat nagraditi tudi z veliko nogometno prireditvijo.

Ljubljansko sportno občinstvo je že mnogokrat dokazovalo, da je na višini dogodkov. O nedeljski prireditvi se govori že tedne. Sedaj je golovo, da bo v nedeljski tekmi imela za nasprotnika državno reprezentanco mestna reprezentanca Ljubljane, ki bo nastopila v isti postavi, kot je igrala proti Osijeku v prvem polčasu, in sicer: Starec — Svetic, Bertonec II — Zemljak, Slamič, Boncelj — Icc, Slapar, Pikič, Bertonec I, Zemljak.

Za izreden dogodek vlada veliko zanimanje, zato bo brez dvoma obisk rekorden. Zaradi tega naj se cenjeni posetniki tekme poslužijo ugodnosti: predprodaje vstopnic: danes ves dan v trgovini Baraga v nebotičniku, na praznik in v nedeljo od 9 dalje v Emoni.

Prvenstvo II. razreda

SK Grafika—SK Reka

Imenovana kluba se bosta spoprijela v prvenstveni borbi jutri ob 14.15 na igrišču SK Roke ob Tržaški cesti. Tekma bo huda boj izenačenih moštev za točko, ker Grafika rabi točko za prvo mesto v drugem razredu, Reka pa si bo hotela prav tako izboljšati položaj. Zaradi teh razlogov bo tekma ena najzanimivejših v jesenski sezoni. Ker je tudi vstopnica k tekmi prav nizka, obisk vsem prijateljem nogometa prav toplo priporočamo.

Jutri in v nedeljo bodo na igrišču SK Slovana tri zanimive drugorazredne prvenstvene tekme. — Jutri ob 14.15 nastopila

SK Slovan—SK Svoboda

Tekmo bo sodil g. Betteto. V predtekmi bosta nastopili rezervi obeh klubov. — V nedeljo ob 9 dopoldne bosta nastopila

SK Slovan—SK Mladika

Tekmo bo sodil g. Cimperman. Ob 10.30 pa bosta nastopila

SK Mars—SK Sloga

Sodil bo g. Pevalak. — Vstopnina k vsem trem tekмам bo minimalna.

SK Mladika—SK Jadran

Ta tekma bo zadnja v tem letu na igrišču SK Mladike na Kodeljevem. Nasprotnika sta simpatični moštvi, zato vjudno vabimo občinstvo, prav posebno pa še simpatizerje obeh klubov. Tekma bo jutri ob 10.15. Vstopnina zelo nizka.

2SK Hermes (nogometna sekcija)

Strogo obvezen sestanek vseh igralcev, posebno igralcev prve skupine, bo drevi ob 20 pri Kočarju. — V nedeljo bo igralo prvo moštvo prvenstveno tekmo z Železničarji v Mariboru. Ključnik in Moko se opozarjata, da bosta v soboto pravčasno na mestu, ker bomo odgovorili v nedeljo z vlakom ob 7 zjutraj. — Načelnik.

Celjski sport. V nedeljo ob 14 bo na igrišču pri Skahni kleti prijateljska nogometna tekma med SK Rapidom iz Maribora in SK Atletiki.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA — Začetek ob 20

Petek, 7. decembra: *Zalujoči ostali*. Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.
Sobota, 8. decembra ob 15: *Hiapl*. Izven. Cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: *Waterloo*. Izven. Cene od 24 Din navzdol.
Nedelja, 9. decembra ob 15: *Zalujoči ostali*. Izven. Cene od 24 Din navzdol. — Ob 20: *Bratje Karamazovi*. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20

Petek, 7. decembra: *Hovanshina*. Red A.
Sobota, 8. decembra ob 15: *Tičar*. Izven. Cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: *Hoffmannove pripovedke*. Izven. Cene od 24 Din navzdol.
Nedelja, 9. decembra ob 15: *Od bajke do bajke*. Izven. Znižane cene. — Ob 20: *Izgubljeni valček*. Izven. Znižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 7. decembra: Zaprtlo.
Sobota, 8. decembra ob 20: *Zalujoči ostali*. Premijera.
Nedelja, 9. decembra ob 15: *Carjevič*. — Ob 20: *Zalujoči ostali*.

LJUDSKA UNIVERZA V LJUBLJANI

Danes bo v tečaju »Naša država« prvo predavanje »Naše ravnine«, drugo pa »Prve borbe za svobodo«.

V CELJU:

V ponedeljek ob 20.15 bo predaval g. dr. Pavel Brežnik iz Ljubljane o temi: *Chicago, drugo največje mesto Zdrženih držav, svetovna razstava*. Nad sto skulptur in slik!

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 7. decembra: 11.00 Solška ura: Kako iščemo rade: pogovor z vrtninim mojstrom (Josip Zabkar) 12.15 Dvorak: Slovenski plesi (plošče) 12.50 Poročila 13.00 Čas, podokone na ploščah 13.20 Predavanje Zbornice TOI 18.00 Literarna ura: Rudolf Kresal čita iz svojih del 18.20 Radio orkester 18.40 Sokolstvo v teoriji in praktičnem življenju 19.00 Radio orkester: Delibes: Coppella 19.50 Nacionalna ura: Zmaj Juvan Jovanović prof. Milan Sevič 19.55 Čas, jedilni list, program za soboto 20.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, poročila 22.15 Radio orkester.

Drugi programi:

PETEK, 7. decembra: *Belgrad*: 19.30 Cortot igra (plošče) 20.30 Zagreb. — *Zagreb*: 20.30 Vokalni koncert Marjana Majcena 21.00 Operni večer. — *Dunaj*: 17.15 Italijanske pesmi 19.15 Delavske pesmi 20.30 Moderna italijanska orkestralna glasba 21.30 Raut pri trgu. — *Milano*: 21.50 Operni orkester. — *Milano-Trst*: 17.10 Vokalni koncert 21.00 Orkestralni in vokalni koncert. — *Rim-Bari*: 16.00 Narodne pesmi 20.45 Lepa Rizeta, opereta, Fall. — *Praga*: 17.00 Komorna glasba 19.10 Sramek 20.00 Orkestralni in zborovski koncert. 21.00 Wagnerjev koncert. — *Bruno*: 20.00 Igra. — *Bratislava*: 20.00 Orkestralni koncert. — *Varšava*: 19.30 Laska glasba 20.15 Orkestralni in klavirski koncert 22.40 Plošče, plesna glasba. — *Berlin*: 18.30 Plošče po željah 20.10 Kailson in mandolina 21.00 Igra. — *Königsberg*: 20.15 Glasna balada 21.15 Koncert del Rob. Schumann. — *Hambur*: 19.00 Lipsko. 20.10 Plesna glasba. — *Vratislava*: 19.00 Igra 20.10 Vesel večer. — *Lipsko*: 18.20 Zabavni koncert 20.10 Kabaret na ploščah 20.40 Bernard weimarski, drama. — *Köln*: 19.00 Nemški plesi 21.00 Prostovoljci, scene iz velike vojne. — *Frankfurt*: 18.50 Operne uverture 20.10 Mehika 21.00 Beethovnov koncert — *Stuttgart*: 19.00 Köln 20.15 Operetni koncert. — *Monako*: 19.00 Köln 21.00 Radio orkester. — *Zürich*: 19.55 Legasin, vas holnikov 21.50 Družinski praznik, igra. — *Strassburg*: 19.30 Laska glasba 21.30 Komorna glasba.

Poizvedovanja

Črna rokavica z belo porto je bila izgubljena na Rimski cesti. Najditelj se prosi, da jo prinese na Rimsko cesto 3, pritišče.

Erna Kovačič roj. Leutgeb

soproga finančnega uradnika

v sredo, dne 5. t. m. po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 7. t. m. ob pol treh popoldne iz mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1934.

Zalujoči ostali.

Tekma okrog sveta

12

»Kaj iščete?« je vprašal Gordon, ki je začel sam postajati nemiren, ker so se koraki po hodniku in rožljanje s ključji vse bolj približevali.

»Zmerom se mi je zdela,« je dejala, »da mora imeti ta soba nekakšen tajni izhod. Iskala sem tajna vrata in previdno trkala po vseh stenah, a jih nisem našla. Pa vendarle skoraj ne more biti drugače. Sinoči, preden sem legla spat, sem na pisalni mizi tamle pisala še pismo in ga pustila ležati, da bi ga danes zjutraj dokončala, ker sem bila preveč trudna. Ko sem ga davi iskala, ga ni bilo več. Sobarica nikakor ni mogla priti v sobo, ker nikoli ne pozabim zvečer zapahnuti vrat, zakleniti in pustiti ključ v ključavnic. Davi je bil ključ še vedno v ključavnici. Sprva sem si skušala dopovedati, da se mi je sanjalo, da sem začela pisati kako pismo. Časih se zgodi, da človek tako živo sanja. Bilo je sicer zelo neverjetno, a drugače si pač nisem mogla tolmačiti zginitja pisma, ker sta bila okno in vrata zaprta in tujih vrat nisem mogla najti. Zdaj ne verujem več v takšne sanje.«

Tudi Gordon je prebeželo ogledoval stene.

»Ali ste tudi v spalnici iskali?«

»Tam tudi.«

Hotel je še nekaj vprašati, a tisti hip se je oglašilo krepko, gospodovsko trkanje na vrata.

»Za božjo voljo!« je vzkliknila gospodična vsa prestrašena.

Vsa kri ji je zginila iz obličja, in oči, ki jih je naperila na Gordona, so bile otrpne.

Trkanje se je ponovilo, še bolj gospodovsko kakor poprej. Ni bilo mogoče delj odlašati z odpiranjem.

Brez premisleka in kar na alepo srečo je poslušala Gordona v omaro za obleke ter zaklenila za njim, ne da bi potegnila ključ iz ključavnice.

MALI OGLASI

V malib oglasi velja vsaka beseda Din 1.—; ženilovanski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglaših reklamnega snatja se račun enokolonoska. 3 mm visoka petlitna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsake večer koncert. V petek in soboto odprto do 4. ure zjutraj. (h)

Vajenci

Vajenca

poštenih staršev, za tapetniško obrt — iščemo. Oskrba doma. Ponudbe: Peter Kobal, Kranj. (v)

Službodobe

Entlarica

na overlok, spretna, se takoj sprejme. Naslov v upr. »Slov.« št. 13739. b

Sobarica

ki je že služila v hotelu ter je zmožna nemščine, se sprejme za zimsko sezono. Zglasiti se je osebo v upr. »Slov.« (b)

Hotelska kuharica

perfektna, popolnoma samostojna v kuhinji in delitvi porcij — se sprejme za zimsko sezono. Zglasiti se je osebo v upr. »Slovenca.« (b)

Ženitbe

Posesnik hotela

prileten samec, želi znanja v svrhu ženitve z verno, boljšo, premožno trgovko ali gostilničarko. Resne ponudbe upr. »SL.« pod »Simpatija« 13713. ž

Denar

Knjižico

Hranilnice in posojilnice St. Vid — kupim. Sprejem tudi knjižico Kmet-ske pos. ljublj. okolice. — Poženel, Bohoričeva 5. d

Nova hiša

enonadstropna napredaj za 60.000 Din. — Jerko, Črnuče. (p)

Hiša

novozgrajena, visokopri-tlična, z dvema krasnima stanovanjema — napredaj. V hiši je vodovod, elek-trika ter angleška straniš-čja. — Poizve se pri I. Oražem, Moste pri Ljubljani. (p)

Ca. 15.000 m²

zemljišča v Sp. Šiški na-prodaj. V poštev pridejo knjižice Mestne hranilni-ce. Informacije daje tvr-dka Mišček Mirko, brusil-nica stekla in ogledal, Medvedova c. 38, Ljubljana VII. Telefon 35-75.

Kupimo

Pisalni stroj malo rabljen, dobro ohranjen, kupim po primerno nizki ceni. Ponudbe upr. »Slov.« pod šifro »Rab-ljen stroj«.

Prodamo

Površnike,

usnjene suknjiče, obleke itd. Kupite najcenejše pri A. Presker, Sv. Petra ce-sta 14. (l)

Lepe jaselce

kompletne ali posamezne pastirčke, ovčice, hlevč-ke itd. — razprodaja naj-ceneje: Sv. Petra cesta št. 17, Ljubljana. (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Izposojamo

Plošče . . . 42 Din Gramofone 410 Din
Ljubljana
Tavčarjeva ulica 3

PREMOG DRVA IN

Karbo paketi

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Telefon 2951

Zakaj uporabljam Puder Tokalon s smetanovo peno

»NOS NIKDAR NE BLESTI«

Puder Tokalon se drži vkljub vetru ali dežju

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.

V pudru Tokalon je čisti cold cream, stolčen v lepo nežno peno in potem zmešan z najfinjšim na zraku posušenim pudrom.